

QARABAĞ

AZƏRBAYCANDIR!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

Nº 079 (6279) 5 may 2021-ci il Qiyməti 40 qəpik

"Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Türkiyə-Azərbaycan: Sınaqlardan çıxmış qardaşlıq birliyi!

Ulu Öndər Heydər Əliyevin dediyi kimi, "Bir millət, iki dövlət" realığın təcəssümüdür

Bax 2

"Azərbaycan - Türkiyə, bir millət, iki dövlət: Qarabağ zəfəri sonrası realıqlar və uydurma erməni soyqırımı açıqlamasının regionda sülhə və stabilliyyə təsirləri"

Mayın 4-də Türkiyənin Ədalət və İnkıfət Partiyası - Yeni Azərbaycan Partiyası əməkdaşlığı çərçivəsində Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümünə həsr olunmuş "Azərbaycan - Türkiyə, bir millət, iki dövlət: Qarabağ zəfəri sonrası realıqlar və uydurma erməni soyqırımı açıqlamasının regionda sülhə və stabilliyyə təsirləri" mövzusunda...

Bax 4

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə Moskvada iftar süfrəsi açılıb

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə Moskvada Azərbaycan Günü təşkil edilib və iftar süfrəsi açılıb. Moskva Müsəlmanları Dini idarəsinin təşkilatçılığı, Rusiya Müsəlmanları Dini idarəsi və Moskva hökumətinin dəstəyi ilə "Poklannaya qora"da qurulmuş "Ramazan çadırı"nda keçirilən gecədə ictimai xadimlər, Azərbaycan diasporunun nümayəndələri, müxtəlif...

Bax 3

BNA-dan hava şəraiti ilə bağlı XƏBƏRDARLIQ!

Bakı Nəqliyyat Agentliyi (BNA) bu gün baş verəcək qeyri-sabit hava şəraiti ilə bağlı hərəkət iştirakçılarına xəbərdarlıq edib. Agentlikdən SİA-ya verilən məlumatda bildirilir ki, mayın 5-i tarixində müşahidə...

Bax 16

Prezidentin köməkçisi və DSX rəisi Ermənistanla sərhəddə olub

2021-ci ilin 3-4 may tarixlərində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Hərbi məsələlər şöbəsinin müdürü general-polkovnik

Məhərrəm Əliyev və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) rəisi general-polkovnik Elçin Quliyev Dövlət Sərhəd...

Bax 3

Erkən parlament seçkiləri: Ermənistən yeni qarşıdurmalar astanasında

Ermənistanda iyunda keçirilməsi nəzərdə tutulan parlament seçkiləri yaxınlaşdıqca, siyasi gərginlik və bununla bağlı ziddiyətli müzakirələr artır. Ermənistən Siyasi-İqtisad Tədqiqatlar İnstitutunun rəhbəri Andranik Tevanyan...

Bax 11

Açıq havada tibbi maska taxmaq vacibdirmi?

Bilirləriniz ki, 1-2 ay müddətində bütün qlobal məkannda, bütün dünya üzərində artım tempinin yüksəlməsinin müşahidə etdik. Çünkü həqiqətən də həm yoluxmaların sayında, həm intensivliyində...

Bax 12

Ermənilərin Putinə məktubu: "Moskva müqaviləsi ləğv edilsin"

Bax 15

Ermənistanda 1921-ci ildə RSFSR hökuməti və Türkiye hökuməti tərəfindən bağlanan...

Ermənistanda seçkilər Paşinyan üçün nə vad edir?

Bax 13

Zəngəzur tarixdən bu günü

Bax 14

Ronaldo Sportingqayidir?

Bax 16

Türkiyə-Azərbaycan: Sınaqlardan çıxmış qardaşlıq birliyi!

Ulu Öndər Heydər Əliyevin dediyi kimi, “Bir millət, iki dövlət” reallığın təcəssümüdür

El arasında gözəl bir məsəl var: “Yaxşı dost dar gündə sınanar!”. Bu deymi, təkcə fərdi-insani münasibətlərə deyil, həmçinin xalqlar, dövlətlər arası münasibətlərə də şamil etmək olar. Yaxın keçmişdə erməni tecavüzkarları tərefindən xalqımızın başına getirilən müsibətlər danılmaz bir həqiqəti - Azərbaycan-Türkiyə arasındaki qədim dostluq-qardaşlıq bağlarını bir daha yenilədi, bu bağların əbədi və sarsılmaz olduğunu göstərdi. Çünkü onların kökləri çox dərindədir. Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev deyirdi: “Türkiyə ilə Azərbaycanın əlaqələrinin qədim və zəngin tarixi var. Bu əlaqələr dostluq, qardaşlıq əlaqələridir. Həmin əlaqələrin mənbəyi bizim müşterək tarixi köklərimizdir, eyni kökə mənsubiyyətimiz, dilimizin, dinimizin, adət-ənənələrimizin eyni olmasıdır. Bütün bunlar əslər boyu bizi bərabərliyə, dostluğa, əməkdaşlığa çağırıbdır”.

Həyatımızın hər sahəsində izi görünən, nəfəsi duyulan ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin illər önce müdrikəsinə söylədiyi - “Azərbaycan-Türkiyə bir millet, iki dövlətdir” və böyük öndər Mustafa Kamal Atatürkün “Azərbaycanın sevinci bizim sevincimiz, kədəri bizim kədərimizdir”, - kəlamları yaşadığımız günlərdə bir daha tarixləşdi, toplumun bütün kəsimləri tərefindən bəyənilən, uşaqtan-böyüyə hər kəsin dilinin əzberi olan, iştir sosial şəbəkələrdə, isterse də cəmiyyət həyatının hər hansı bir sahəsində ən çox işlədilən ifadəyə çevrildi.

Ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycan və Türkiyə xalqları arasında dostluq və qardaşlıq əlaqələrinə daim üstünlük verərək, bu əlaqələri “bir milletin iki dövləti” kimi qiymətləndirmiştir. Dahi şəxsiyyət Türkiyə və Azərbaycan xalqlarının tarixi birliliyi və sarsılmaz dostluğunun ən böyük sərvətimiz olduğunu bildirmişdi.

Türkiyə və Azərbaycan qardaş xalqlar kimi hər zaman bir-birinin yanında olmuşlar. Hər iki dövlətin müstəqillik tarixi ağır və qanlı mühərbiyərdən keçmiş, hər iki xalqın liderində - ulu öndər Heydər Əliyevdə və Mustafa Kamal Atatürkədə çox güclü iradə, xalqı irəliyə aparmaq əzmi olmuşdur. 1920-ci ildə Ankarada Azərbaycan hökumətinin səfirliliyi açıllarken Azərbaycan bayrağını özəlli ilə qaldıran Mustafa Kamal Atatürk demisidir: “Azərbaycanın sevinci bizim sevincimiz, Azərbaycanın kədəri bizim kədərimizdir”.

Bəli, bu dünyada analogu olmayan qardaşlığın, Ulu Öndər Heydər Əliyevin dediyi kimi, “Bir millət, iki dövlət” tezisine əsaslanan reallığın təcəssümüdür. Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Bakıya səfərləri çərçivəsində səslən-

dirilən fikirlər və imzalanan çox sayıda sənədlər bir daha dünyaya nümayiş etdirir ki, Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığı sarsılmazdır və böyük geosiyasi və geoqrafisi potensiala malik bu iki ölkənin strateji əməkdaşlığı regionda sülhün və təhlükəsizliyin təmin edilməsinə, habelə bölgədə iqtisadi inkişafın daha da gücləndirilməsinə yönəlmüşdür. Bu gün hər iki dövlət yaxşı gündə də, pis gündə də bir-birinin yanındadır, hər iki dövlət eyni yolu yaşıyır.

Son illər baş verən hadisələr bir daha təsdiqlədi ki, iki qardaş ölkə arasındakı qırılmaz əlaqələr daha möhkəm və sarsılmazdır. Bu gün hər iki xalqın nümayəndəleri müdrik siyasi xadim Heydər Əliyevin bu sözlerinə sadıqlik nümayiş etdirdilər. Bütün dünyaya bir daha məlum oldu ki, bu tarixi ifadə sadəcə olaraq sözən ibarət deyildir. Bu tarixi kəlam iki dost və qardaş ölkənin yolunu da-ha da işıqlandırıb, bütün sahələr üzrə inkişafı yeni mərhələyə çatdırıb.

“Bir millət, iki dövlət”in böyük zəfəri

Dövlətimiz bütün dünya ölkələri, xüsusilə region ölkələri ilə həmişə sülh və qardaşlıqlı əməkdaşlıq şəraitində yaşamağın tərəfdarı olsa da, qonşu Ermənistan dövlətinin yeritdiyi işgalçılıq siyaseti üzündən uzun illərdir ki, regionda sülh, sabitlik, əmin-amanlıq pozulmuşdur.

Odur ki, dünyadanın böyük ölkələrində özlərinə yetərinə havadar toplayan ermənilər 1986-ci ildən bu yana beynəlxalq hüquq normalarını açıq-aşkar çıgnayaraq yeritdiyi işgalçılıq siyaseti, qondarma “Dağılıq Qara-

bağ” problemi və Türkiyəyə qarşı bəndnam “erməni soyqırımı” ilə bağlı cəfəng iddiyaları ilə regionda münasibətlərin normallaşmasına engel olurdu. Ulu öndərimiz əzaqərən siyasetini ləyaqətlə davam etdirən möhtərem Prezidentimiz İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ilə birgə siyaseti bu beynəlxalq təşkilatların 30 ilde görə bilmədiyi işi 44 gündə zəfərlə həll etdi. Prezidentimizin başçılığı ilə xalqımız öz vətəninin, dövlətinin müdafiəsinə qalxdı və ermənilərdən işğal etdikləri torpaqlarımızı geri aldıq.

Prezident İlham Əliyev:
**“Türkiyə-Azərbaycan
dostluğu, qardaşlığı bu gün
ən yüksək zirvədədir və
bütün məsələlərdə biz
hər zaman bir-birimizin
yanındayıq”**

“Türkiyə-Azərbaycan dostluğu, qardaşlığı bu gün ən yüksək zirvədədir və bütün məsələlərdə biz hər zaman bir-birimizin yanındayıq. İkinci Qarabağ müharibəsi bunu bütün dünyaya bir daha göstərdi ki, Türkiyə-Azərbaycan bir yerdədirler və əziz qardaşımın, hörmətli Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dəstəyi ilk saatlardan bizi ruhlandırdı”. Bu fikirləri Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının ölkəmizdə yeni teyin olunmuş fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Cahit Bağçının etimadnaməsini qəbul edərkən söyləyib.

Mühərbiyənin ilk saatlarından başlayaraq Türkiyənin və onun Prezidentinin Azərbaycana mənəvi və siyasi dəstək verdiyini qeyd edən dövlətimizin başçısı deyib: “Bu mənəvi və siyasi dəstək mühərbiyənin son gününə qədər göstərildi. İkinci Qarabağ müharibəsində Qəlebəmiz elbəttə ki, bölgədə yeni bir reallıq yaratdı. Türkiyə və Azərbaycan bölgədə öz imkanlarını genişləndirdilər, bizim rolumuz, təsir imkanlarımız artdı və artacaq. Birgə həyata keçirdiyimiz bütün layihələr, təşəbbüsler bölgədə sabitliyin, sülhün təmin edilməsi üçün önemli rol oynayır”.

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev Qorxmaz Cavanşir oğlu Hüseynovun “Azərsu” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin sədri vəzifəsində azad edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 12 dekabr tarixli 823 nömrəli Fermanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti haqqında Əsasnamə”də, 2016-ci il 22 iyun tarixli 940 nömrəli Fermanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu vəsaiti hesabına ipoteka kreditinin, o cümlədən güzəştli ipoteka kreditinin verilməsi Qaydası”nda və 2018-ci il 10 dekabr tarixli 387 nömrəli Fermanı ilə təsdiq edilmiş “DOST” mərkəzlərində göstərilən xidmətlərin siyahısı”nda dəyişiklik edilməsi barədə Ferman imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 25 dekabr tarixli 1760 nömrəli Fermanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu Nizamnaməsi”ndə dəyişiklik edilmiş haqqında Ferman imzalayıb.

Prezident vurğulayıb ki, əlaqələrimiz təmelində xalqlarımızın qardaşlığı və liderlərin siyasi iradəsi dayanır. Türkiyə və Azərbaycan iki qardaş ölkə kimi bundan sonra da bütün məsələlərdə bir-birini dəstekləyəcək, bütün məsələlərdə bir-birinin yanında olacaq və öz əməli işləri, addımları ilə yaşadığımız bölgədə sülhün bərqərar olmasında seyələrini davam etdirəcəklər.

Bu gün Türkiyə ilə Azərbaycan bütün sahələr üzrə - siyasi, iqtisadi, mədəni, təhsil, təhlükəsizlik və müdafiə sahələrində, Silahlı Qüvvələrimizin birgə təhsili və bir-birilərinə köməyi sayəsində iki ölkə böyük bir həmərəlik içərisindədir. Beynəlxalq tədbir və görüşlərdə ölkələrimiz eyni maraq və mənafədən çıxış edərək bir-birini daim dəstəkleyir. İki ölkə arasında həm də strateji tərəfdəşlik və qarşılıqlı yardım haqqında müqavilə imzalanması, hərtərəfli təhlükəsizlik problemlərinin birgə həll edilməsi və qarşılıqlı inkişafın təmin edilməsi zərureti türk dünyasını da birləşməyə sövq edir.

Tarixi həqiqətlər göstərir ki, Azərbaycan-Türkiyə dostluğu etibarlı dəyərdir. Möhtərem Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin də dediyi kimi: “Xalqlarımızın iradəsindən və ortaq milli-mənəvi dəyərlərindən qaynaqlanan Azərbaycan-Türkiyə birliliyi və strateji müttəfiqliyi birgə səylərimizlə bu gün ən yüksək səviyyədədir. Dünyada bəzəni olmayan bu dostluq və qardaşlıq münasibətləri regionda sülhə, təhlükəsizliyə və əməkdaşlıq xidmət edən, siyasi və iqtisadi proseslər istiqamət verən mühüm amilə çevrilmişdir... Əminəm ki, gələcək nəsillərə ən böyük əmanətimiz olan sarsılmaz Azərbaycan-Türkiyə birliliyi və qardaşlığı “Bir millət, iki dövlət” şəhərinə uyğun olaraq bundan sonra da yüksələn xətt üzrə inkişaf edəcək və güclənəcəkdir”.

Bəli, Ulu Öndər Heydər Əliyevin “Bir millət, iki dövlət”i hələ çox Zəfərlər gözləyir! Çünkü bu gün Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı türk dünyasının birlik rəmziidir.

RƏFIQƏ HÜSEYNÖVA

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə Moskvada iftar süfrəsi açılıb

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə Moskvada Azərbaycan Günü təşkil edilib və iftar süfrəsi açılıb. Moskva Müsəlmanları Dini İdaresinin təşkilatçılığı, Rusiya Müsəlmanları Dini İdaresi və Moskva hökumətinin dəstəyi ilə "Poklannaya qora"da qurulmuş "Ramazan çadırı"nda keçirilən gecədə ictimai xadimlər, Azərbaycan diasporunun nümayəndələri, müxtəlif millətlərdən olan 1000-ə yaxın müsəlman iştirak edib.

Tədbirdə çıxış edən Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyinin müşaviri Zaur Paşayev, Moskva müsəlmanları məktəbinin direktoru Ənas Həzrət Məmmədov iftarın təşkilinə görə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevaya, eləcə də "Ramazan çadırı"nın təşkilatçılara təşəkkürlerini bildiriblər.

"Ramazan çadırı"nın təşkilatçıları dini-mənəvi dəyerlərə verdiyi yüksək qiymətə görə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanı təşəkkür məktubu ilə təltif ediblər.

Tədbirdə Azərbaycanda multikulturalizm ənənələrindən bəhs edən film nümayiş etdirilib, Moskva müsəlmanları məktəbi şagirdlərinin ifasında dini şeirlər, dini mahnilar ifa olunub, "AMOR" və "IRS-Naslediye" jurnalları paylanıb.

Iftardan əvvəl müqəddəs "Qurani-Kərim"dən ayələr və axşam duası oxunub.

Sonra müsəlmanlar iftarlarını açıb, Azərbaycan milli mətbəxinin təamlarından və şirniyyatlarından dadıblar.

Qeyd edək ki, Rusiya Müftilər Şurasının mühüm layihəsi olan "Ramazan çadırı" xalqlar arasında dostluğunu möhkəmlətmək, Moskva yaşayış və İsləm dininə etiqad bəsləyen çoxsaylı xalqların nümayəndələrini birləşdirmək məqsədilə heyata keçirilir. Heydər Əliyev Fondunun Rusiya Federasiyasındaki nümayəndəliyi hər il bu layihədə fəal iştirak edir, dindarlar üçün iftar süfrəsi açır.

Prezidentin köməkçisi və DSX rəisi Ermənistanla sərhəddə olub

2021-ci ilin 3-4 may tarixlərində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Hərbi məsələlər şöbəsinin müdürü general-polkovnik Məhərrəm Əliyev və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) rəisi general-polkovnik Elçin Quliyev Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının "Qubadlı" əlahiddə sərhəd diviziyanın hərbi hissə və bölmələrinə səfər ediblər.

DSX-nin Mətbuat Mərkəzindən SİA-ya bildirilib ki, səfər çərçivəsində ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa edildikdən və işgal altında olan torpaqlarımız azad olunduqdan sonra bu ərazilərdə zəruri sərhəd müdafiə və mühafizə infrastrukturunun yaradılması ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin tapşırıqlarının icra vəziyyəti yoxlanılıb, son müddətdə bu ərazilərdə artıq 10 yeni hərbi hissənin fealiyyətə başlamasının böyük əhəmiyyət kəsb etməsi xüsusi qeyd olunub.

26 aprel tarixində Cəbrayıl rayonu ərazisində DSX-nin yeni inşa olunan hərbi hissəsinin açılış mərasimində Azərbaycan Respublikası

kasının Prezidenti Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin sərhədçilər qarşısında çıxışından irəli gələn məsələlərin qısa müddətdə həll olunması nümayəndəliyin vurğulanıb, Azərbaycan sərhədçilərinin bu tapşırıqların da öhdəsindən layiqincə gələcəklərinə əminlik ifadə olunub.

Ezamiyyət müddətində əlahiddə sərhəd diviziyasının xidməti ərazisində dövlət sərhədinin etibarlı mühafizəsinin təşkili istiqamətində həyata keçirilən fealiyyətlər, o cümlədən yeni hərbi hissələrin inşası, sərhəd yollarının çəkilməsi, ərazidə hərəkətin təmin edilməsi üzrə tikinti-quruculuq işləri

ve təhlükəsizlik tədbirləri nezərdən keçirilib, sərhəd-döyüş məntəqələrində xidmət aparan sərhədçilərlə görüşüb, hərbi qulluqçuların xidməti-döyüş və məişət şəraitleri ilə tanış olunub.

Əlahiddə sərhəd diviziyasının rəhbər heyətinin iştirakı ilə xidməti müşavirə keçirilib, vəzifəli şəxslərin xidməti ərazidə mövcud olan eməliyyat şəraitini və görülen tədbir-

mazığının və şəxsi heyətin təhlükəsizliyinin təmin edilməsinin vacibli xüsusi qeyd olunub.

Səfər çərçivəsində həmçinin Azərbaycan-İran dövlət sərhədinə Zəngilan rayonu ərazisində "Bartaz" sərhəd zastavasında xidməti-döyüş fealiyyətinin təşkili, dövlət sərhədinin etibarlı mühafizəsinin daha da yüksəldilməsi üçün görülən işlərlə yerindəcə ta-

lər haqqında məruzələri dinlənilib, şəxsi heyətin xidməti və yaşayış şəraitinə baxış keçirilib, zəruri tapşırıq və tövsiyələr verilib.

"Azərbaycan - Türkiyə, bir millət, iki dövlət: Qarabağ zəfəri sonrası reallıqlar və uydurma erməni soyqırımı açıqlamasının regionda sülhə və stabilliyə təsirləri"

AK Parti və YAP Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümüne həsr olunmuş videokonfrans keçirib

Mayın 4-de Türkiye'nin Ədalət ve İnkışaf Partiyası - Yeni Azərbaycan Partiyası əməkdaşlığı çərçivəsində Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümüne həsr olunmuş "Azərbaycan - Türkiyə, bir millət, iki dövlət: Qarabağ zəfəri sonrası reallıqlar və uydurma erməni soyqırımı açıqlamasının regionda sülhə və stabilliyə təsirləri" mövzusunda videokonfrans keçirilib.

Videokonfransın moderatorları, Milli Məclisin deputatı Ramil Həsən və AK Partinin Xarici əlaqələr departamentinin müdir müavini, Türkiyə parlamentinin üzvü Mehmet Ceylan Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümüne həsr olunmuş bu tədbirin əhəmiyyətini vurğulayıblar.

Videokonfransda çıxış edən AK Partinin Sədrinin birinci müavini, Türkiye Büyük Mil-

hədləri hansıdır" sualını dünya ictimaiyyətinə ünvanlaşmasıdır. Ermənistanın sərhədləri ne üçün belli deyil? Ermənistan sərhədlərini ne üçün daim genişləndirmek isteyir? Bu suallar Qarabağın azadlığını təmin olunması ilə bir daha dünya gəndəməne gelmiş oldu. Bilirsiniz, Qarabağın işğali məsəlesi İosif Stalinin səyləri ilə 20-ci əsrin əvvəllerində başlanmışdı. Bu torpaqlarda yeni bir Ermənistən qurulması üçün, xüsusilə o torpaqlardan qovulan, sürgün edilən azərbaycanlı qardaşlarımızın boşaltıldığı ərazilərə çox sayıda erməni getirildi. Süretilə bir şekilde ermənilərin Dağlıq Qarabağ bölgəsində yerləşdirilməsi ilə bu bölgədə erməni işgalının əhali baxımından alt zəmən hazırlanmış oldu. Ermənilər 1988-ci ildən etibarən Azərbaycanlıları da-

ri zamanı Türkiye və Azərbaycanın əl-ələ, yan-yanı bu mübarizəyə qarşı dayanması əslində ermənilərin dönya miqyasında bize qarşı verdiyi bu sərhədsiz savaşa da aşkar çıxarıb".

AK Partinin Sədrinin birinci müavini qeyd edib ki, Qarabağın işğaldan azad olunması ilə Azərbaycan və Türkiyənin dünyasının global strukturlarına qarşı təngidlərdən nə qədər haqlı olduğunu bir daha ortaya qoyur: "BMT başda olmaqla, heç bir beynəlxalq təşkilatın dünyada sülhü təmin etmək, ədaləti bərqrər etmək baxımından azacıq əməyinin, gücünün olmadığı ortaya çıxdı. 1994-cü ildə qurulan ATƏT-in Minsk qrupunun əslində heç bir şey etmediyi və əslində 30 il Qarabağın işğalını seyi etdiyi bütün dünya görüb. Qarabağ zəfəri ilə Azərbaycan sonu gəlməyən toplantılar, haqsız olana dayan, sən haqsızlıq edirsin demək cəsarətini göstərməyin, haqlının güclə neticə əldə edə biləcəyini bütün dünyaya göstərib. Bu mənada, ATƏT-in Minsk qrupu başda olmaqla bu qurum və quruluşların heç bir dəyəri olmadığı aşkar çıxb. Eyni şəkildə 25-26 fevral 1992-ci ildə töredilən Xocalı qətlamından sonra "Human Right Watch" təşkilatı dünyadakı heç bir beynəlxalq təşkilatın Xocalı qətlamına səs çıxmadığını gördük. Dünya qurumlarının ədaləti müdafiə etməyən, tamamilə mövcud status-kvonun qorunmasına səy göstərən qurumlarının da heç bir iş yaramadığını bir daha görmüş oldu. Yenə eyni şəkildə dünya televiziyalara baxdıqda, Azərbaycanla bağlı dosyeleri, ədalətsiz yayımları görürük. Nə hikmətdirse, Azərbaycanı neft və qaz zənginliyi ilə, Cənubi Qafqazda, Asiyada önemli strateji keçid nöqtəsi olduğunu tez-tez gündəmə getirirler. Sanki Azərbaycan azərbaycanlılarının deyil, beynəlxalq aləmin diqqətini üzərinə toplaşmış nəzər nöqtəsi kimi danışırlar. Amma

İet Məclisinin üzvü Numan Kurtulmuş konfransın təşkilatçılığındə göstərdikləri xidmətlərə görə, Mehmet Ceylana və Ramil Həsənə təşəkkür edib. O, həmçinin Yeni Azərbaycan Partiyasının VII qurultayında başda Tahir Budaqov olmaqla yeni seçilmiş heyəti təbrik edib.

Konfransın partiyalar arasında bu formatda keçirilən ikinci tədbir olduğunu deyən Numan Kurtulmuş tədbirin neticələrinin hər iki partiya və ölkə üçün xeyirli, uğurlu olmasını arzu edib: "Məsaflərimiz uzaq olsa da, ortaq məsələlər üzərinə fokuslanaraq könül birliyimizi, fikir birliyimizi daha da möhkəmləndirmiş olur. Bir daha konfransın təşkilində zəhməti olan dostlarımıza, iştirakçılara çox təşəkkür edirəm. Çıxışına başlamadan əvvəl Azərbaycanın qurucu lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümündə rəhmetlə anıram. Bu da əslində gözəl bir adətdir. Adətən, insanları ölüm ildönümlərində anıraq. Halbuki, doğum günlərində anılmağın, onların ölümsüzlüyünü ifade etmə, gördüyü işlərin bərəketini ifade etmə baxımından önemli olduğunu düşünürəm. Sizlər vasitesilə azərbaycanlı qardaşlarımızın hər birine ürkədən sevgimizi, saygımızı ifade edirəm. Dünyada erməni lobbilərinin həm mühabirə zamanı, həm də Qarabağ zəfərindən sonra feallaşması ilə ortaya çıxan yeni bir dönmələ qarşı-qarşıyalıq. Bir daha böyük Zəferdə xidməti olan başda cənab Prezident İlham Əliyev olmaqla, cənab Prezidentimiz Rəcəb Tayyib Ərdoğan, bütün qəhrəmanları ürkədən təbrik edirəm. İnşallah bu dönmədə ortaya çıxan məsələlər, aramızdakı müzakirələrə yeni perspektiv işlər ortaya qoymağımızı təmin edəcək. Bu konfransın həm vəziyyəti dəyərləndirmək, həm də yeni perspektivlərə gələcəyə istiqamətlənən rəylərimizi sağlamlaşdırmaq üçün önemli olduğunu düşünürem. Belə konfranslarla tek millet, iki ölkə olaraq eziż xalqımız gələcək perspektivimizi sağlamlaşdırmış olur. Qarabağ zəfəri içərisində olduğumuz üçün bəlkə hiss etmədik, amma bu tarixi bir uğurdur. Millətimiz üçün böyük bir uğurdur. Qarabağ hər şəyən önce Vətəndir. Sözlərimin əvvəlinde Türkiyədə də tanınan və sevilən şair, ustad Bəxtiyar Vahabzadənin bu misralarını bir daha xatırlatmaq istəyirəm.

*Vətənin arxasında
Biz həmşə dağ olduq.
Vətən bizimcən deyil,
Biz Vətəncin doğduq.*

*Toxunmasın bu yurda
Bir an düşmən nəfəsi.
Gəlsin minarələrdən
Allahu- Əkbər səsi.*

*Başımızın üstündə
Məmmədəmin bayrağı.
Güllə qorxar igiddən,
Güllə tutar qorxağı.*

*Vətən adlı ocağa
Hər gün isinmək şərəf.
Bu torpağın yolunda
Torpağa dönmək şərəf!*

Bununla Bəxtiyar Vahabzadəni də rehmetlə anıram. Həqiqətən bu misraları ilə Azərbaycan xalqı şanlı dirənişi necə heyata keçirdiyini də cümələ-ələmə bəyan etmiş oldu.

Mühərbiyədən sonra ortaya çıxan vəziyyət, yeni reallıqları 5 istiqamət üzrə diqqətinizə çatdırır. Birincisi, Qarabağ zəfərinin həm regional tarzlığı, həm regional sülhə fövqələde təsirleri olacağına şübhə yoxdur. Ancaq Qarabağ zəfərinin siyasi, geopolitik təsirlərindən öncə nə böyük təsirinin öz toplumlumızın üzərində olduğunu ifadə etmək istəyirəm. Həm Azərbaycanın, həm də Türkiyənin Qarabağ zəfərinin böyük bir milli coşğu yaratdığı və bu zəfer ilə hər iki toplumda ortaqlıq milli və dini dəyerlərin bir daha qabardığı və bu dəyerlər üzərində toplumun dəhə möhkəm hala gəldiyinə birlikdə şahid olduq".

AK Partinin Sədrinin birinci müavini qeyd edib ki, azadlığın milletimiz üçün nə qədər önemli olduğunu, Vətənin və Vətən uğrunda şəhadətin ne qədər müqəddəs dəyər olduğunu gəncərimiz bir daha Qarabağ zəfəri ile açıq şəkildə görmüş oldular: "Bu mənada Qarabağ zəfəri siyasi, hərbi, geopolitik, iqtisadi nəticələri qədər toplumsal möhkəmlənmə baxımından fövqələde dəyər ortaya qo'yub.

Qarabağ zəfəri ilə ortaya çıxan ikinci önemli məsələ isə Dağlıq Qarabağın işğaldan azad edilməsi ilə "Ermənistan dediyiniz ölkənin sə-

vam etdi. Erməni diasporu başda olmaqla, Ermənistandakı önemli siyasetçilərin bir qismində "Böyük Ermənistən" qurmaq ideallı var. Bir sözə, Azərbaycan Qarabağ işğaldan azad etmək çox önemli siyasi suali dünya ictimaiyyətinin diqqətine çatdırıldı. Yəni, bu Ermənistən sərhədləri hansıdır və nə üçün Ermənistən bu qədər çox genişlənmək, böyükəm istəyir? Azərbaycanın zəfəri ilə meydana çıxan ikinci mövzu budur".

Numan Kurtulmuş vurğulayıb ki, üçüncü önemli məsələ, mühabirə zamanı Qarabağ işğaldan azad edilməsində kimlərin qarşı çıxmazıdır: "Eyni şəkildə cənab Baydenin qondarma erməni soyqırımı məsəlesi də Qarabağ mühabirəsi zamanı qarşı çıxınların hərəkətlərinin davamıdır. Bu kontekstdə bütün bunların gündəmə getirilməsi Qarabağ zəfərinin önəmi və dəyəridir. Hazırda erməni lobbilərinin Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı açıqları mühabirə, terminolojiyadan istifadə etmək lazımdır. Sərhədsiz bir savaşdır. Yəni, yeri, zamanı, forması belli olmayan çox əhatəli bir savaşdır. Yeri gələsə, Xocalıda kimi qətlam edərlər. Yeri gələsə, ASALA kimi terror təşkilatlarını dəstəkləyərək həm azərbaycanlı, həm türk hədəflərinə qarşı hücumlar edərlər. Yeri gələsə, media sahaları həyata keçirərlər. Yeri gələsə, lobbilər üzərində savaşlar edərlər. Həmçinin, akademik ədəbiyyatla, kinoqrafik propaqandalarla mübarizə edərlər. Bu baxımdan Ermənistən Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı mübarizəsi sərhədsiz savaşdır. Bu mənada Qarabağ zəfəri

azərbaycanlılarının dərdləri ilə bağlı heç bir hərəkət etməzler. Ona görə Azərbaycanın bu zənginliklərindən, strateji önemindən bəhs edən beynəlxalq ictimaiyyətin nə üçün Xocalı qətlamı və Qarabağ işğalı kimi mövzularda illərdir səssiz qaldıqlarını bir daha sormaq istəyirəm. Bu mənada Qarabağ zəfəri dünya sistemindeki boşluqların ortaya çıxarılması, həm də gücümüz birləşdirildiyindən nə qədər önemli nəticələr əldə edildiyini göstərməsi baxımından xəbərdarlıq fişəni kimidir. Bu məsələ dənənin bir çox yerlərində Türkiye və Azərbaycana qarşı fealiyyətlərin davam etdirənlərin diqqəti尼 əkib. ABŞ, Fransa, Belçika və bir çox Qərb ölkəsindəki Türkiye və Azərbaycan əleyhdarlarının necə erməni lobbilərinin çörəyinə yağı sürdüyü, onlara necə əlaqədə olduğunu, yeri geldikdə ASALA, PKK, PYD, FETÖ kimi terror təşkilatlarına necə dəstək verdiklərini bir daha ortaya çıxarıb. Türkiye ilə birlikdə Azərbaycanın əl-ələ olması bu coğrafiyada dəyərlər bir tənhaçıdan qurtuluş və qurruju duruş kimi dünyaya dərs vermişdir".

N.Kurtulmuş bildirib ki, Qarabağ zəfəri Qafqazlarda sülhə, təhlükəsizliyə, ədalətə, problemləri dialoq vasitəsilə həll etmek üçün yeni siyasi meydan açıb: "Cənab Prezidentinin Bakı sefəri çərçivəsində Qafqazdakı 6 ölkənin bu regionun problemlərini həll etmək ənənəvi güce sahib olduğunu ifadə etməsi əsində tam olaraq bu nöqtəni işaret etmişdir".

Ardı Səh. 5

“Azərbaycan - Türkiyə, bir millət, iki dövlət: Qarabağ zəfəri sonrası reallıqlar və uydurma erməni soyqırımı açıqlamasının regionda sülhə və stabilliyə təsirləri”

AK Parti və YAP Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümünə həsr olunmuş videokonfrans keçirib

Əvvəli Səh. 4

Yəni biz bu bölgədə ədaləti sülh ortaya çıxdıqdan, ölkələrin ərazi bütövlüyü tanındıqdan sonra Qafqazdakı məsələləri müzakirə etmək üçün fəvqələdə siyasi işbirliyi mühiti əldə edirik. Fikrimcə, Qarabağ zəfərini beşinci önəmli dərsi də budur.

N.Kurtulmuş vurğulayıb ki, ABŞ prezidenti Co Baydenin qondarma erməni soyqırımı sözünü təkrarlamış olması tarixi həqiqətləri deyişdirme gücündə deyil: “Açıq şəkildə ifadə edirik ki, cənab Baydenin bu sözləri mənəsiz, siyasi məqsədlər üçün söylənmiş ve erməni lobbilərin könlünü xoş tutmaq üçün dile getirilib. Daha açıq formada desəm, cənab Bayden ABŞ-ı erməni lobbilərinə girov vermişdir. Bu ABŞ-ın milli maraqlarına da ziddir. Bu həqiqətləri də eks etdirmir. Bizim tariximizdə heç bir şəkildə soyqırım yoxdur. Əger soyqırımdan bəhs edənlər varsa, onlara geriye dönüb öz tarixlərinə baxmağı tövsiyə edirik. Yaşadıqları ABŞ-a döñüb baxsınlar. Yeni qıtının eśl sahibləri olan yerlilərin necə və hansı formada yox edilməsinin hesabını versinlər. Xirosima və Naqasakiyə 350 min insanın ölümüne səbəb olan və sadəcə yaşıyanlar deyil, sonrakı nəsillərin kökünü kəsən xain atom bombasının eməle getirdiyi soyqırıma baxsınlar. Əger soyqırımdan axtarılırlarsa, getsinlər Vyetnamda insanlıq əleyhine hansı, cinayətlər törediklərini gözdən keçirsindərlər. Həmçinin mühərribə zamanı yaponiya ilə topalanma düşərgələrində nasist Almaniyasından betər şəkildə davrandıqlarını xatırlasınlar. Əger o qədər geriye gedəcək hafizeləri yoxdursa, dəha yaxın illəri nəzərdən keçirsindərlər. Əfqanistanda öldürdükləri 1.5 milyon insanın hesabını versinlər. İraqın işğalı ile məhv edilən 1 milyondan artıq insanın hesabını versinlər. Bağdaddakı

məsələsi üzərindən bölgədə yenidən 100 il öncə etdiklərini tekrarlamak istəvirler. Biz iki dövlət, tek milət Azərbaycan və Türkiye Qafqazların önemli iki ölkəsi olaraq xalqlarımızla birlikdə Qarabağ zəfərindən sonra daha ayıq bir şəkildə yolumuzu davam edəcəyik. Qardaşlığımızı, əməkdaşlığımızı, həmreyliyimizi hər sahədə irəli aparacaqıq. Bu məqsədə Yeni Azərbaycan Partiyası və Ədalət və İnkışaf Partiyası bu böyük geləcək mübarizəsində iki önemli güc olaraq ölkələrimizi irəli aparmaq üçün mübarizə aparacaqıq”.

Konfrans iştirakçılarını salamlayan YAP sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov çıxışında bildirib ki, Türkiyənin Ədalət və İnkışaf Partiyası və Yeni Azərbaycan

qətlamlara baxsınlar. Quantanamo kimi həbsxanalardakı insanlıq əleyhine cinayətləri, işgəncələri xatırlasınlar. Dolayısı ilə bizim tariximiz heç bir dönməndə soyqırım yoxdur. Osmanlılı ermənilər sadıq millət olaraq qəbul edildi. Amma Osmanlının dağıntıları üzerinde qırıqlarla, daşnaqlarla, erməni təşkilatlarına kimlər dəstək, silah verdi? Türkiyədə, Azərbaycanda erməniləri dəstəkləyərək bize qarşı kim qaldırdı? Bu gün ASALA, PKK, PYD kimi terror təşkilatlarının dəstəklənməsi dünyadakı imperialist təzahürərin yeni formasıdır. 100-120 il evvel nə edirdilər, indi de eynisini edirlər. Bütün bu oyunu bilirik. ABŞ və bəzi imperialist keçmişə sahib ölkələr arasında bölgəye, Yaxın Şərqiə baxışımızda temel fərqlilik var. Biz Türkiyə olaraq, sülhə, sabitliyə və həmreyliyə sahib bir bölgə istəyirik. Bölge xalqlarının türkələr, ermənilər, kürdlər, ərəblər, əcəmlər, sünnilər, şələr, fərqli məzəhəbləri, fərqli dinləri ilə birlidə sülh içərisində yaşasınlar. Türkiyə olaraq məqsədimiz dəha çox integrasiya, birləşmə, əməkdaşlıq və rifahın yüksəldilməsidir. Taəssüt kimi, bəzi imperialist keçmişə sahib ölkələr və bu gün ABŞ-in Yaxın Şərqiə yürüdüyü siyaset daha çox parçalanmanın təmin edilməsinə xidmət edir. Bu baxış fərqləri Baydenin ifadə etdiyi kimi, qondarma soyqırım kimi məsələlərde ortaya çıxır. Bunu təkcə Türkiyəye düşmən münasibət kimi ortaya qoymurlar. Qeyd etdiyim kimi erməni

Partiyasının birgə təşkilatçılığı ilə keçirilen videokonfransın tarixi və onun mövzusunu heç de təsadüfən seçilmemişdir. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin “Azərbaycan - Türkiyə, bir millət, iki dövlət” kələminin tarixiliyi özünün siyasi, iqtisadi, mənəvi, eləcə də geostrateji mahiyətinə ötən dövr ərzində sübata yetirmişdir. 44 günlük şanlı Vətən mühərribəsi və xalqımızın böyük zəferi Ulu Öndərimizin bu sözlerinin təntənəsi idi. Elə son günlərdə də qardaş Türkiyənin uydurma soyqırımı ittihamı ilə üzləşdiyi bir zaman xalqlarımızın nümayiş etdirdiyi vahid mövqə sarsılmaz birliyimizin bariz nümunəsi oldu.

Tahir Budaqov qeyd edib ki, Azərbaycan 44 günlük mühərribədə təcavüzkar Ermənistani ağır məglubiyyətə uğradı, parlaq qələbə qazanaraq tarixi ədaləti, ərazi bütövlüyünü bərpə etdi. Müzəffər Ali Baş Komandanın cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qüdrətli Azərbaycan Ordusu şanlı zəfer yürüşü edərək təcavüzkar erməni silahlı qüvvələrini əzəli torpaqlarımızdan qovdu. Beləliklə, 30 il yaxın müddət ərzində regionda sülhə, sabitliyə və təhlükəsizliyə ciddi təhdidlər yaranan, separatizmə rəvac veren işğal faktına son qoyuldu, Azərbaycan Dağılıq Qarabağ münaqışısını hərbi-siyasi yolla həll etdi. Bununla Azərbaycan dövləti həm de Birleşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının uzun müddət kağız üzərində qalmış 4 qə-

da, qardaş Türkiyəyə qarşı uğursuz tezyiq cəhdid, həm de ABŞ ilə Türkiye Cümhuriyyəti arasındakı strateji tərəfdəşliq münasibətlərinin ruhuna zidd addım kimi qəbul edilməzdirdi. Bu, həm de ABŞ Prezidentinin beynəlxalq hüquq normalarına və ümuməşəri dəyərlərə saygılılığıdır. Bu addım hər bir azərbaycanlından da hiddətinə səbəb olmuşdur. Çünkü xalqımıza qarşı dəfələrə soyqırımı aktları həyata keçirmiş, mühərribə cinayətləri töretmış ermənilərin “məzəlm” obrazında göstəriləməsi, eləcə də onların guya soyqırımına məruz qaldığının iddia olunması tarixin saxtalasdırılması və reallıqların bilerək dənə təhrif olunması ilə yanışı, Qarabağ zəfərindən sonra yaranmış geosiyasi mənzərəyə dolayı təsir cəhdləri kimi de qiymətləndirilməlidir. Yeri gelmişkən, Azərbaycan cəmiyyəti və dövləti hər zaman olduğu kimi bu məsələdə də qardaş Türkiyə birmanın və qətiyyətli destəyini bəyan etdi. Aprelin 24-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev ilə Türkiye Respublikasının Prezidenti cənab

namesinin icrasına nail oldu. Azərbaycanın bu möhtəşəm tarixi qələbəsi təkçə ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təmin olunması deyil, eyni zamanda, regionda yeni geostrateji reallıqların yaradılması baxımdan mühüm əhəmiyyətə malikdir. Ölkəmiz yeni reallıqlar yaratmaqla bölgədə dayanıqlı sülh, etibarlı sabitlik və təhlükəsizlik, o cümlədən çoxşaxəli əməkdaşlıq mühiti formalasdırırdı. Regionda kommunikasiya xəttlərinin bərpa olunması, o cümlədən Zəngəzur nəqliyyat dəhlizinin açılması təkçə bölgə xalqları və dövlətlərinin rifahına, inkişafına xidmet etməyəcək. Bu, eyni zamanda, regionda yeni, çoxərəfi əməkdaşlıq platformasının yaranmasına şərtləndiricək.

YAP sədrinin müavini diqqətə çatdırıb ki, istər 30 il yaxın müddət ərzində davam edən münaqışə dövründə, istər 44 günlük Vətən mühərribə zamanı, isterse də postmüharibə mərhələsində qardaş Türkiye Cümhuriyyətinin Azərbaycan Respublikasına qətiyyətli, birmənli mənəvi-siyasi dəstək göstərməsi sevindirici və qürurverici haldır. Xalqlarımız və dövlətlərimiz bir dəsha subbuta yetirdilər ki, dostluq, qardaşlıq və strateji tərəfdəşliq prinsiplərinə əsaslanan Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri yeni dünya düzəni üçün parlaq nümunədir. Azərbaycan xalqı qardaş dəstəyini hər zaman çox yüksək qiymətləndirir, “bir millət, iki dövlət” fəlsəfəsinə əsaslanan münasibətlərin inkişafından böyük memmənlüq duyr.

YAP Mərkəzi Aparatının rəhbəri söyləyib ki, yeni mərhələdə de Azərbaycan və Türkiyənin birgə təşəbbüsleri bölgədə sülh və təhlükəsizlik mühitinin möhkəmlənməsinə, çoxərəfi qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın dərinləşməsinə öz töhfəsini verecek: “Hər iki ölkə bölgədə yaranan yeni əməkdaşlıq platforması çərçivəsində rifah və inkişaf tərəfdarıdır. Bütün bunlara baxmayaraq, bəzi məsuliyyətsiz, qərəzlə, qeyri-objektiv və tarixi faktlardan, həqiqətlərdən uzaq addımların atılması yeni geosiyasi reallıqlarla uzaşdır, regionda qarşılıqlı faydalı və bərabər-hüquqlu əməkdaşlıqla ciddi mənfi təsir göstərir. Daha dəqiq desək, ABŞ Prezidenti Co Baydenin 1915-ci ildə baş vermiş hadisələrlə eləqədar bəyanlarında uydurma soyqırımı ifadəsinə istifade etməsi tarixin təhrif olunması cəhdid kimi qiymətləndirilməlidir. Bu, eyni zamən-

Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında telefon danışıığı zamanı dövlət başçıları ABŞ Prezidenti C. Baydenin uydurma “erməni soyqırımı” ilə əlaqədar verdiyi bəyanatı qınatılar. Bu qərarın yanlış olduğunu qeyd edən partiyamızın sədri onu tarixi sevh adlandırdı. Dövlətimizin başçısı Azərbaycan xalqı və dövləti adından bu bəyanatın qəbul edilməz olduğunu bir dən qıqqətə çatdırırdı. Prezident İlham Əliyev eyni zamanda, sözügedən açıqlamanın regionda yeni yaranmaqdə olan əməkdaşlıq meyillərinə ciddi zərər vurdunu bəyan etdi, Azərbaycanın hər zaman Türkəyin yanında olduğunu diqqətə çatdırırdı. Prezident İlham Əliyev ABŞ-in dövlət katibi Entoni Blinken ilə telefon danışığı zamanı da ABŞ Prezidentinin dırnaqarası “erməni soyqırımı” ilə bağlı bəyanatı ilə əlaqədar qeyd etdi ki, Türkiye Azərbaycanın yaxın dostu və müttəfiqidir. Bu əməkdaşlıq postmüharibə dövründə bölgəmizdə çox önemli və müsbət rol oynayır və ABŞ Prezidentinin bu açıqlaması Azərbaycan rəhbərliyi və ictimaiyyəti tərəfindən narahatlıqla qarşılanıb. Beleliklə, ölkələrimiz tarixi sinəqarşında bir dəsha sarsılmaz həmrəylik nümayiş etdirdilər. “Bir millət, iki dövlət” olan Azərbaycan-Türkiyə Qarabağ zəfəri sonrası da qətiyyətli mövqə sərgilədilər. Hesab edirəm ki, bugünkü konfrans da sözügedən məsələyə dair hər iki ölkənin hakim partiyasının vahid mövqeyi kimi Azərbaycan-Türkiyə birliyinin sarsılmazlığını növbəti nümayisi olacaqdır”.

Türkiyənin Uludağ Universitetinin professoru, SETA Beynəlxalq Strateji Araşdırıcıları Mərkəzinin təhlükəsizlik məsələləri üzrə xüsusi mütexəssisi Ferhat Pirinçi bu önemli konfransda çıxış etməkdən məmənunluğunu ifade edib. Ferhat Pirinçi çıxışında Qarabağ zəfərinin Ermənistən və erməni diasporuna təsirindən, eləcə də, ABŞ Prezidenti Co Baydenin “erməni soyqırımı” açıqlamasının əsl məqsədlərindən bəhs edib.

Eksperṭin fikrine, ikinci Qarabağ mühərribəsini sadəcə mühərribə, torpaqların işğaldan azad edilməsi kimi yox, daha geniş mənada dəyərləndirmək lazımdır: “Azərbaycan və Türkiyə olaraq bu mərhələni yaşadıq və bu mərhələdən zəfərlə çıxdıq”.

Ardı Səh. 6

"Azərbaycan - Türkiyə, bir millət, iki dövlət: Qarabağ zəfəri sonrası reallıqlar və uydurma erməni soyqırımı açıqlamasının regionda sülhə və stabilliyə təsirləri"

AK Parti və YAP Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümünə həsr olunmuş videokonfrans keçirib

Əvvəl Səh. 5

Bu zəfər Azərbaycana qarşı 30 il davam edən işğal siyasetinin, mövcud status-kvonun alt-üst edilməsi ile müşayiət olunur. Dünya dövlətləri, beynəlxalq təşkilatlar Qarabağ problemiinin edaletli şəkildə həll edilməsi üçün ciddi cəhdələr etmirdilər. Neticədə, Azərbaycan hərbiyyası yolla bu problemi həll etdi. İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycan hərbi və diplomatik müstəvəde çox fəal çalışdı. Türkiyə də her zaman olduğu kimi yenə də Azərbaycanı qətiyyətə dəstekledi.

Ermenistan və erməni diasporunun feəlaiyətindən danişan Ferhat Pirinçi qeyd edib ki, Azərbaycanın zəfəri Ermənistanda on illərlə dəvam edəcək psixoloji travma yaratdı: "Ermənistanda ikinci Qarabağ müharibəsinə qədər de iqtisadi böhran, yoxsulluq hökm sürdü, ölkə siyasi cəhətən müstəqil deyildi. Azərbaycanın Qarabağ zəfəri Ermənistandan heç gözəlmədiyi anda, yeni torpaqlar işğal etməyi planlaşdırığı vaxtda baş verdi. Bu da erməni cəmiyyetində şok effekti yaratdı. Həmin vaxt Ermənistanda hakimiyətə qarşı etiraz aksiyalarının şahidi olduq. İyun ayında keçiriləcək seçkilərdə de ikinci Qarabağ müharibəsinin nəticələrinin təsiri olacaqı qəçiləmzdür. Bu prosesdə erməni diasporu da müxtəlif fealiyyətlər göstərir. Normal şərtlərdə müxtəlif ölkələrdə yaşayan xalqların diasporları öz doğma ölkələrinin siyasetini dəstəkləyir. Həyata keçirilən siyasetin yönümüzən asılı olmayaq, bu belədir. Amma erməni diasporunun mövqeyinə baxıqdə, o, Ermənistani yönləndirən və yönəldirməye çalışan aktor olaraq dəyərləndirilə bilər. Erməni diasporunun, özəlliklə ABŞ-dakı erməni diasporunun Ermənistəndən siyasetində olduğunu təsiri olduqunu söyləyə bilərem. Xüsusilə, onu qeyd etmək istəyirəm ki, erməni diaspor "erməni soyqırımı"nı dünyada tanıtmağa çalışır. Dünya tarixinde soyqırımı dedikdə, yehudi soyqırımı- Holokost ilk olaraq yada düşür. Bəzi ölkələrdə soyqırımı qəbul etməməyə görə ceza qanunları da var. Erməni diasporu da buna çalışır. Bu məsələdə ABŞ-dakı bəzi siyasetçilər de ermənilərə dəstək verir. Məqsəd odur ki, həmin uydurma məsələni "soyqırımı aktı" səviyyəsində dünya ölkələrində qəbul etdirsinlər".

Mütəxəssis diqqətən qatdırıb ki, Türkiyə bu məsələ ilə bağlı arxivlərin açılmasını, tarixçilərən ibarət ortaq, ya da ayrı-ayrı komissiyaların yaradılmasını təklif edib: "Məqsəd odur ki, 1915-ci il hadisələrini tarixçilərənən etdirmək qızışdır. Ermənilər isə bəzəli qəbul etmir. Biliyər ki, əgər gerçəklər ortaya çıxarsa, bu, ermənilərin ziyanına olacaq. Ermenistan və erməni diasporunun "soyqırımı" dünya gündəmında saxlamasında digər bir məqsəd Azərbaycan əraziyərini işğal etməsini, müharibə cinayətlərini, dinc insanların qətləməsini, Xocalı soyqırımıni kölgədə saxlamaqdır. Ermənistən Gəncəyə, Bərdəyə və digər yaşayış məntəqələrinə atdırıq raketlərin müzakiresini engelləməyə çalışır. Ermənilər bütün bunların hamisinin üstünü örtməyə çalışır. Bəs ABŞ prezidenti niye görə "soyqırımı" ifadəsini indi işlətdi? Təbii ki, bunun Türkiyə-ABŞ münasibətlərinə mənfi təsiri var. Amma digər vacib məqamlar da qeyd edilməlidir. ABŞ-dakı erməni diaspor təşkilatları bütün erməniləri bu istiqamətdə fealiyyətə çağırır. Mən

ABŞ-dakı əsas erməni diasporunun saytını izləmişəm. Onların son fealiyyətləri Qarabağ zəfəri qazanan Azərbaycana qarşı idi. Türkiyəye qarşı bir çağırış var idi ki, bu da Türkünün Qarabağ məsələsində Azərbaycana dəstəyi ilə bağlıdır. Göründüyü kimi, 24 aprelədə Co Baydenin həmin ifadəni işlətməsi Qarabağ məlumatiyetine görə psixoloji sarsıntı keçirən ermənilərin bir az sakitləşməsinə səbəb oldu. İndi ermənilər aqressiv şəkildə Qarabağ üzərində təhlükət aparmaqdadırlar ki, Azərbaycana və Türkiyəyə böhtən atırlar".

Türk ekspert qeyd edib ki, hazırda Ermənistanda ciddi daxili problemlər var: "Etiraz aksiyaları davam edir, bir müddət əvvəl hakimiyət çevrilişi çağırışları da var idi. Baydenin məlum bəyanatı ermənilərdə gərgin psixoloji vəziyyəti nisbətən yumşaldacaq. Eyni zamanda, parlament seçkilərində bir güclə mübarizəsinin aparmasına səbəb olacaq. Hazırda ermənilər Qarabağda meğlub olduqdan sonra Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı böhtən kampaniyasını davam etdirilər, əsas fealiyyətlərini bu istiqamətdə qurublar. Baydenin açıqlamasının Türkiye-ABŞ münasibətlərinə müleyyən təsiri olsa da, bizim mövqeyimizin güclənməsi fonunda hər hansı təsiri yoxdur. Yəni əsas məqam Türkiye və Azərbaycanın bütün texribatlara qarşı hazır olmasıdır. İki ölkənin birgə fealiyyəti müsbət nəticələr verir və bu amil bölgədə sabitliyi təmin etmək iqtidarındadır. Azərbaycan bu məqsədə çoxlu sayıda şəhid verdi. Türkiye isə Azərbaycana hər cür dəstəyi verdi. Bundan sonra da dəstək verməyə hazırlırdı. Növbəti mərhələdə bizim üç prioritetimiz var. Birincisi, azad olunan ərazilərin bərpası, bu anlämdə iki ölkənin rəhbərliklərini mövqelərini bildiriblər. İkincisi, Zengəzur dəhəlizinin açılması və Naxçıvanın birbaşa kommunikasiyanın temin olunması. Üçüncüüsü isə Xankəndine, Xocalıya və digər yerlərə azərbaycanlıların qayıtmasıdır. Əlbəttə ki, Ermənistən yeni texribatlar törədə bilər. Çünkü ermənilər ikinci Qarabağ savaşının nəticələrini həzm edə bilənlər və belə bir şəraitdə erməni milətçiləri Baydenin məlum açıqlamasından bir qədər cəsər almış durumdadırlar. Amma Azərbaycan və Türkiyə meydanda, cəbhədə güclü olduqca, heç bir şey 27 sentyabr öncəsi kimi olmayıacaq. Əgər bir dəyişiklik olacaqsa, Azərbaycan və Türkiyənin xeyrinə olacaq. Son söz olaraq onu demək istəyirəm ki, Ermənistən qarşısında iki yol var. Birincisi, dövlət başçılarımızın dediyi kimi altılıq platforması çərçivəsində yaxşı qonşu olmalıdır, ya da aqressiv siyasetini davam etdirməklə uduzmağa davam edəcək".

Milli Məclisin deputati, YAP idarə Heyetiinin üzvü Elşad Mirbəşiroğlu isə çıxışında qeyd edib ki, müasir dünyamızın bir sıra səciyyəvi xüsusiyyətləri var ki, bunlar da dövlətlərənən münasibətlərde mütləq şəkildə özünən göstərir. Sərr deyil ki, müasir mərhələdə dövlətlərin həmisi çoxqutlu çağırışlar qarşısındadır. Bu çağırışlar təbii ki, dövlətlərin inkişafına çox ciddi maneələr törədir. Amma qururla qeyd etmək olar ki, bu, Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərində və hər iki dövlətin ayrı-ayrılıqlıda inkişafında özünü göstərmir. Azərbaycan və Türkiyə inamla irəli gedir, inkişaf edirler.

Hər şəyden önce Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin xarakterinə toxunmaq istərdim.

Çünki iki qardaş dövlətin bugünkü uğurlarının əsasında məhz aralarındaki münasibətlərin, əməkdaşlığın xarakteri dayanır. Onların dostluğun yaradan, əməkdaşlığını sürdürməyə imkan veren başlıca amil rolunda ortaq maraqlar çıxış edir.

Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərində isə biz fərqli şəraitin olduğunu görə bilərik. Münasibətlər çox səmimi, ortaq dəyərlər üzərində, ortaq tarix üzərində qurulur. Təbii ki, o dəyərlər üzərində qurulan münasibətlər birgə addımlar ataraq birgə inkişafi, birgə potensialın forma-

ğı, səmimiyyətin, etimadın hansı nöqtəyə qədər ucaldığının bariz göstəricisi idi. İştirakçıları, ayrıca olaraq Ermənistən prezidentinə Türkiyə-Ermənistən münasibətlərinin nəyə görə məhz indiki durumda olduğunu uzah etdi. Dövlət başçımız bildirdi ki, 1993-cü ilin aprel ayında işgalçı Ermənistən Azərbaycanın Kəlbəcər rayonunu işgal etdikdən sonra qardaş Türkiye Azərbaycanla, Azərbaycan xalqı ilə həmşəlik nümayiş etdirərək Ermənistənla sərhəddi bağladı. Qondarma "soyqırımı"na gəldikdə isə yene de Azərbaycan Prezidenti Ermənistən tə-

laşdırılmasına imkan verir.

Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri "bir millət, iki dövlət" şüarı ilə tam uzaşır. Bu iki qardaş ölkə arasında münasibətlər, səmimiyyət, eyni zamanda, böyük Atatürkün təbirince desək "Azərbaycanın sevinci bizim sevincimiz, kedəri bizim kedərimizdir" şüarı ilə uzaşır. Hər iki xalqı birleşdirən ən mühüm ortaq dəyər isə tarixin ən böyük səxsiyyətlərinə, qurucu atalarına malik olmağımızdır. Azərbaycan tərəfdə Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev, qardaş Türkiye tərəfdə Türkiye Cumhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürk və bu böyük səxsiyyətlərin qurmuş olduğu fundamental əsaslar üzərində müasir Azərbaycan və Türkiyə çox uğurlu əməkdaşlıq qura bilərlər, dostluq münasibətlərini formalasdır bilərlər. Bu gün dünya dövlətləri arasında səmimi dostluq münasibətləri neca olmalıdır sualına cavab axtararkən Azərbaycan Türkiye münasibətlərinə baxmaq yetərlidir.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan-Türkiyə dostluğu, qardaşlığı dünya üçün bir nümunədir. Həqiqətən də dünən digər dövlətlər arasında münasibətlərə diqqət yetirək, Azərbaycan və Türkiyə arasındaki qədər səmimi dostluq-qardaşlıq münasibətlərini görə bilmərik. Tarixin çətin anlarında, sınaq qarşısında Azərbaycan və Türkiyə hər zaman biri-birilərinin yanında olublar. Təbii ki, hem müasir dünyamızda, hem də tarixin istənilən mərhələsində iki dövlət arasında və yaxud dövlətlərənən münasibətlər sisteminə dövlətlərin biri-birina olan münasibətlərini əsasən etimad amili müəyyənəldir. Biz yəne də qururla qeyd edə bilərik ki, Azərbaycan və Türkiyə arasındakı etimad yene de dünya ölkələri üçün bir örnəkdir.

Bir neçə məqam üzərində fikrimi əsaslaşdırımaq istərdim. 2014-cü ilin aprel ayının 24-də Praqa şəhərində Şərqi Tərəfdəşliyi İştirakçılarının Sammiti keçirildi. Sammitdə Ermənistən prezidenti olan Sarkisyan yənə de fürsətdən istifadə edərək Türkiyəyə qarşı ittihamlar sessləndirməyə başladı. "Soyqırımı" tanımamaqda, Ermənistən sərhədləri açmamaqda qardaş Türkiye ittiham olundu. Sammitdə Ermənistən Prezidenti qəvadı və cənab İlham Əliyev bildirdi ki, Ermənistən tərəfi hemişə olduğu kimi vəziyyətdən sui-istifadə edərək Türkiyəni ittiham edir, qondarma "soyqırımı" haqqında danışır. Türkiyə nümayəndələri burada yoxdur, lakin mən buradayam.

Həqiqətən də dövlət başçımızın bu cür cavabı, bu mövqeyi iki dövlət arasında qardaşlı-

rəfinin haqsız, ədalətsiz olduğunu və məsuliyətsiz mövqə nümayiş etdirdiyini bildirdi. Bildirdi ki, Türkiye Cumhuriyyətinin Prezidenti Recep Tayyib Erdoğan dəfələrlə ortaq komissiyanın yaradılmasını, arxivlərin açıqlaraq araşdırılmanın həyatına keçirilməsini təklif etmişdi. Lakin nə Ermənistən tərefindən, nə də ona dəstək olan digər dövlətlərdən adekvat reaksiya olmamışdı. Bu da onu göstərir ki, nə Ermənistən, nə də ayrı-ayrı maraqlı dövlətlər həqiqətin üzə çıxmışında maraqlı deyiller. Çünkü qondarma "soyqırımı" amilindən qardaş Türkiyeyə qarşı istifadə etməye çalışırdılar. Lakin zaman dəyişir, təbii ki, Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığı, dostluğunu öz sözünü deməkdədir. Müasir şərtlər daxilində dövlətlərin stabil inkişaf etməsi çox problemlərə nailidir. Lakin bunlara baxmayaraq, həm Azərbaycan, həm de Türkiye davamlı olaraq iqtisadi uğurlar qazanır, beynəlxalq münasibətlər sisteminde siyasi mövqelərini gücləndirir və təsir imkanlarını artırırlar. Fərqli qeyd etmə lazımdır ki, bu uğurlarda dövlətlərin bir-biri-birinə qarşılıqlı dəstekləri həlledici rol oynamışdır.

2020-ci il sentyabr ayının 27-de Ermənistən ölkəməzə qarşı növbəti texribat həyata keçirdi. Bu zaman Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rehbərliyi altında Azərbaycan Orduyu əks-hücum əməliyyatlılarını həyata keçirdi. Qısa zaman əsriyində haqqında miflər uydurulmuş Ermənistən orduyu darmadağın edildi. Xatırlatmaq istəyirəm ki, sentyabr ayının 27-de başlamış Vətən müharibəsinin artıq üçüncü, dördüncü günündə Ermənistən orduşunun 20-30 faizi qədəri yox idi. Azərbaycan xalqı, Azərbaycan dövləti iradəsini, gücünü bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, bizim uğurlarımıza uğur qatan həm de qardaş Türkiyənin bize göstərmiş olduğu səmimi, mənəvi, siyasi dəstək idi. Türkiye Prezidenti Recep Tayyib Erdoğanın qətiyyətli mövqeyi Azərbaycan əsgərini daha güclü, Azərbaycan xalqını daha iradəli edirdi.

Bu baxımdan dünya bir daha gördü ki, iki qardaş xalq, iki qardaş dövlət arasında səmimi münasibətlər, onları birləşdirən dəyərlər vəsət, bu əməkdaşlıq sarsılmaz olacaq. Ve onlar öz ortaq hədəflərini çox uğurla quracaqlar. Azərbaycanın Türkiyənin ortaq hədəfləri vərdir. Bu ortaq hədəf əsasən ondan ibarətdir ki, Türk dünyası monolit olsun. Ve Azərbaycan-Türkiyə öz münasibətləri ilə bu monolitli nümayiş etdirirler.

Ardı Səh. 7

"Azərbaycan - Türkiyə, bir millət, iki dövlət: Qarabağ zəfəri sonrası reallıqlar və uydurma erməni soyqırımı açıqlamasının regionda sülhə və stabilliyə təsirləri"

AK Parti və YAP Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümünə həsr olunmuş videokonfrans keçirib

Əvvəl Səh. 6

Türk dünyasına, Şərq, İsləm dünyasına nümayiş etdirilər ki, dövlətlərə münasibətlər, qardaşlıq münasibətlər necə olmalıdır. Qürurla qeyd etmək lazımdır ki, dünya Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərinin bu xüsusiyyətini görür və ondan örnək almağa çalışırlar. Həm Azərbaycan, həm də Türkiye tarixin istenilən anında bir-birine dəstək olmağa hazırlıdır. Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycan və Türkiye birge Cənubi Qafqaz regionunda yeni siyasi reallıqlar formalasdır. Bu siyasi reallıqların esas əlaməti ondan ibarətdir ki, tarixin heç bir dövründə baş verməyen uğura imza atıldı. Bu uğur da ondan ibarətdir ki, Cənubi Qafqaz regionunda regional təhlükəsizlik sisteminin elementləri formalasdır. Və bunu Azərbaycan və Türkiye birge etdilər.

Cənubi Qafqaz regionunda yeni əməkdaşlıq platforması təşəbbüsü irəli sürüllər. Bu təşəbbüs Azərbaycan Prezidenti tərəfindən irəli sürüldü, qardaş Türkiye tərəfindən dəstəkləndi və region dövlətləri də bu platformanın onların maraqlarına cavab verdiyini düşünür və yaxından iştirak etmek arzularını bildirdilər. Bundan sonra Cənubi Qafqaz regionunun həm geosiyasi, həm də geoinqisiyi iki qardaş dövlətin haqqı maraqlarına uyğun olaraq tamam dəyişəcək. Bundan sonra Cənubi Qafqaz regionunda həm de təhlükəsizliyin, sühəlün təmin olunması baxımdan unikal imkanlar da yaranmış oldu. Bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, Cənubi Qafqazın təhlükəsizlik sisteminin yaradılması uğrunda çox cəhdər edilmişdir. Lakin Ermənistən və onun havadarlarının dağıdıcı fəaliyyəti bu sistemin yaradılmasına imkan verməmişdir. Azərbaycan-Türkiyə birliyi, qardaşlığı belə bir sistemlərini ilkin elementlərini artıq formalasdır.

Görünən reallıq bu gün ondan ibarətdir ki, qardaş Türkiye təcavüzkar Ermənistən və onun havadarlarının sonuncu silahını da əlindən almaqdadır. Dünyanın bir çox ölkəsi qondarma "soyqırımı" tanıyor. Amma bunun Türkiyənin beynəlxalq mövqeyinə heç bir təsiri olmayıb. Əvvəlki illərdən fərqli olaraq qardaş Türkiye qondarma "soyqırımı" məsələsinə çox da reaksiya nümayiş etdirmir. Hesab edirəm ki, bu, olağanca müdrik yanaşmadır. Çünkü ermənilər bu gün qədər düşünürdülər ki, qondarma "soyqırımı"nın Türkiyəyə qarşı bir alet olaraq istifadə etmək olar. Türkiye isə soyuqqanlı davranaraq nümayiş etdirir ki, uydurma "soyqırımı" adında alet Türkiyəyə heç bir təsir göstərmir. Türkiyə regionun ən böyük, ən güclü dövlətlərindən biridir. Regionda cərayan edən proseslərə təsir etmək imkanı var. Və son olaraq qondarma "soyqırımı" tənianı ABŞ Prezidenti Cozef Bayden də çox gözəl dərk edir ki, Türkiyə ilə əməkdaşlıq ancaq xeyir getirir. Bu baxımdan gələcək İsləm dünyası, Şərq dünyası, müsəlman dünyası Türkiyə və Azərbaycanın dostluq örneyi əsasında böyük uğurlara imza atacaq.

Çıxış edən AK Parti sədrinin Xarici Əlaqələr üzrə müavini, Türkiyə parlamentinin üzvü Efkan Ala tədbir iştirakçlarını salamlayıb, YAP sədrinin müavini-Merkezi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqova və partiyanın bütün təmsilcilerini fəaliyyətlərində uğurlar dileyib.

Konfransın əhəmiyyətindən bəhs edən Efkan Ala evvəlcə Qarabağ zəfərindən önce mövcud olan vəziyyəti xatırladıb: "Azərbaycan torpaqlarının bir hissəsi işğal edilib, ədalətsizlik baş verib və beynəlxalq ictimaiyyət 30 il bu prosesi sadəcə izleyib. Ulu Önder Heydər Əliyevin dediyi "bir millət iki dövlət" fəlsəfəsinə uyğun olaraq əlkələrimiz haqqı, ədaləti bərpə etmək üçün birgə işleyib, bir-birini dəstəkləyib, işbirliyi qurub, ədaləti bərpə etmək üçün 44 günlük mührəbəde haqsızlığı yer üzündən silib. Bəzən 1+1 2-ye bərabər olmur. 5-e, 6-ya bərabər olur. Bu da dünyanın gözü önünde baş verir. Yəni 44 günlük zəfəre dönbüb baxdıqımızda izah edə bil-məyəcəyimiz heç ne yoxdur. Bu güc birliliyinin kökündə ədalət, beynəlxalq hüquq dayanır. Bəzən bundan sonra nə oldu? Azərbaycanda bir araya gələn iki dövlət başçısının - Recep Tayyib Erdoğanın və İlham Əliyevin birlikdə dəyərləndirdiyi mesaj dile getirildi. Bu mesaj altiliq platformasının yaradılması ilə bağlıdır. Yəni bu bölgədə elə bir ittifaq quraq ki, 6 ölkə bir araya gələn və öz insanına daha çox xidmət edəcək, iqtisadiyyatını inkişaf etdirəcək, idarəetmələrini inki-

şaf etdirəcək, hər şeyi daha irali aparacaq platforma yaradılsın. Ermənistən da çağırış olundu. Yeni problemləri deyil, onların həllini danişaq. İqtisadiyyatlarımızda əməkdaşlıq yaranınsın, bölgəyə daha faydalı ola biləcəyimiz iş birliyi yaranınsın. Yəni hər kəs qazansın, adına da "qazan-qazan" platforması deyilir. Biz həm cəbhədə, həm də masada otururuz. Amma böyük hədəfimiz xarici siyasetimizle beynəlxalq alemde heç kimseyə haqsızlıq etmədən, hər kəsin qazana biləcəyi bir ortam təqdim edirik. Belə bir abu-havada buna heç bir qatlı etməyənlərin fikirləri sesləndi".

AK Parti sədrinin Xarici Əlaqələr üzrə müavini qeyd edib ki, heç bir tarixi həqiqət siyasi fikirlərə dəyişdirilə bilməz: "Tarixin mövzusu siyasetin mövzusu kimi gündəmən getirilərsə, burada heç kim qazancı çıxmaz. Tarix bunun nümunələri ilə doludur. Hər kəs bundan zərərlə çıxar. Ona görə biz daim çağrıış edirik. 2005-ci, 2015-ci ildə də daim çağrıış etdik. Dedi ki, bir problemdən bəhs edirsınız, o zaman tarixin ortaq mövzusundan danişaq. Ağrı-acıya gelince, bunlar üzərində siyaset qurarsaq biz acılarımızi dilə getirməkdən qürur duyan, memnun olan bir milət deyilik. Bezi ləri bunu çox edir. Xocalı

ki yeni bir düzənin reallıqları ortaya çıxır. Ona görə də belə məsələlər dile getirilərək qarşımızı kəşməye çalışırlar. Bir də olduğumuz bölgənin tarixdəki vəziyyətindən baxsaq görərik ki, doğurdan da dünya burdan idarə olunub, ya da əger bura zəifləyibse dünya hər zaman bu bölgəni idarə etmək istəyib. O baxımdan bizim iş birliyi etmək və bu dəyərləri üstün tutaraq yolumuza davam etməkdən başqa çıxış yoxdur. Və doğru olan da budur. Biz həm öz problemlərimizi həll edərik, həm də başqa problemləri çözərək başqa problemlər yaratmarıq. Biz həlləri coxaltmaq siyaseti yeridirik. Biz problemləri coxaltmaq və ondan yararlanmaq siyaseti yeritmirik. Azərbaycanla Türkiye hansı mövzuda iş birliyi edibə, bütün bölgeyə faydası olacaq məqamlar ortaya çıxarıblar. Amma 1990-ci illərdən bəri dünyadakı dəyişikliklər, həm "ərəb baharı"ndan sonra ortaya çıxan nüanslar, həm də bölgədə formalaşan yeni düzən, 2008-ci il dünya böhranı, koronavirus pandemiyası, Çin və ABŞ arasındaki silahsız müharibə, Böyük Britaniyanın Avropa Birliyindən çıxması -bütün bunlar diqqətə alındığında regional barış şəraiti xoş niyyət ərz edir. Bunu görürük. Yəni yenidən sülh içərisində dünya inşa

rın dili, dini ayrı olsa da, onlara tətbiq olunan qanunlarda fərqli qoyulmadı. Bax, əsl ədalət budur.

1914-cü ildə I Dünya müharibəsi başladı. Müharibəyə daxil olan hər bir dövlətin öz məraqları var idi. Çar Rusiyası Osmanlıya qalib gələcəyi tedqirdə vaxtı ilə I Pyotr tərəfindən irəli sürürlər vəsiyyətində nail olmaq istəyirdi. I Pyotr vəsiyyətində deyirdi: Rusiya o zaman xösbəxt dövlət ola bilər ki, İstanbul onun paytaxtı, Bosfor və Dardanel isə boğazları olsun. Qərb dövlətləri Osmanlı imperiyasını parçalamaqla üç dövlətə bölməyi planlaşdırılmışdır. Azərbaycan xalqı çar Rusiyasının tebəəsi hesab olunsa da din və dil qardaşı Osmanlı müdafiə etdi. Qərb dövlətlərinə qarşı aylarla davam edən və yüz minlərlə şəhid verən Çanakkala savaşında minlərlə azərbaycanlı könüllü olaraq Osmanlı tərəfindən vuruşdu və şəhid oldu. Çar Rusiyası və Qərb dövlətlərinin hərəkəflə yardımına baxmayaraq, erməni herbi birləşmələri Osmanlı ərazisində erməni dövləti yaratmaq xulyasını reallaşdırıbilmədilər. İşğal edilən Osmanlı ərazisində yüz minlərlə günahsız türkün heyatına son qoydular, əmlaklarını müsadirə etdilər, evlərini yandırdılar. Bu gün də Şərqi Anadoluda I Dünya müharibəsindən qalan yüzlərə toplum məzarlıqlar mövcuddur. Bu məzarlıqların günahkarları və yerli əhalini soyqırma məruz qoyan Qərb dövlətləri, çar Rusiyası və erməni -daşnaq quvvələri olmuşdur. I Dünya müharibəsinin ortalarına yaxın Osmanlı dövləti özünü müdafiə üçün müəyyən qədər güc toplaya bıldı. Çar Rusiyası və erməni silahlı birləşmələrinin ölkədən qovulmasına nail oldu. Osmanlı ərazisində dövlət yarada bilməyən erməni silahlı birləşmələri 1918-1920-ci illərdə şimalı Azərbaycan, cənubi Azərbaycan və qərbi Azərbaycanda yerli və əliyalı azərbaycanlılarla qarşı soyqırma başladılar. Bu danılmaz tarixdir. Ermənilərin azərbaycanlı əhaliyə qarşı soyqırımı ilə bağlı 1918-1920-ci illərdə fəaliyyət göstərən Fövgalədə Təhqiqat Komissiyası tərəfindən 36 cild sənədlər külliyyatı hazırlanmışdır. Cox təssəfürələr olsun ki, Qərbin siyasi dairələri kimi, tarixçi ləri də bu sənədə istinad etmək əvəzinə, heç bir tarixi əsası olmayan uydurma "erməni soyqırımı"nın tanınmasına cəhd edirlər. Tarixi ədalətsizlik budur. Hər bir qararlı gecənin işqili bir seheri olur. Tarixe 1918-ci ilin mart soyqırımı kimi daxil olan qanlı hadisələrdən sonra Azərbaycanın milli demokratik ziyanları soyuq Şimaldan ümidiyəni üzdürlər, nəzərlərini Osmanlı dindlər və 1918-ci ilin mayın 28-də özge torpaqda, özge paytaxtda Azərbaycan Xalqı Cumhuriyyətini elan etdilər.

Anar İsgəndərov qeyd edib ki, müsəlman Şərqində ilk Cumhuriyyətin elan olunması Azərbaycan xalqına nəsib oldu: "Amma elan olunan hökümətin ordusu yox idi. Əgər o illərdə Osmanlı ordusu dost və qardaş Azərbaycanın köməyinə gəməsaydı, Cumhuriyyətin ömrü nə qədər ola bilərdi? O dövrün sənədlərində yazılışı kimi, Allah-Teala öz məlekələrini Osmanlı əsgərlərinin simasında müstəqilliyini yenicə elan edən Azərbaycanın köməyinə göndərdi. Halbuki, həmin dövrə Osmanlı dövləti özünün ən çətin günlerini yaşayırdı. Azərbaycan ilk tanınan və Qafqaz İsləm Ordusunu köməyə göndərən Osmanlı dövləti oldu. Bu orduya 29 yaşlı Nuru Paşa rəhbərlik edirdi. Qafqaz İsləm Ordu Gəncədən Bakıya qədər şərflə bir istiqlal yolu keçdi. Azərbaycan işğalçı quvvələrinin cənəğindən azad etdi, bu mücadilədə 1330 nəfər şəhid verdi. Nəhayət, 1918-ci ilin sentyabrın 15-də Bakını düşmən quvvələrindən azad etdi və həmin gündən Bakı şəhəri Azərbaycanın paytaxtına çevrildi. 1918-ci il dekabrın 7-də Azərbaycan parlamentinin açılışı oldu. Parlamentin ilk qərarlarından biri Azərbaycanın istiqlali üçün şəhid olan Osmanlı əsgər və zabitlərinin şərefinə Bakının en əzəmetli yerində möhtəşəm bir abidənin qoyulması ilə bağlı oldu. Cox təessüflər olsun ki, 1920-ci ilin bolşevik işğalı bu qərarın həyata keçirilməsini 70 ildən çox ləngitdi. Umummülli lider Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə geləndən sonra Şəhidlər Xiyabanında bu abidənin təntənəli açılışı oldu. Bu gün Şəhidlər Xiyabanına ziyarətə gələn hər bir azərbaycanlı, Azərbaycanın istiqlalı üçün şəhid olan Osmanlı əsgərlərini ziyarət edir və onlara rehmet dileyir".

Ardı Səh. 8

qətləmənə nə ad verirsiniz? Balkan savaşında meydana gələn nəticələrə nə ad verirsiniz? Birinci Dünya müharibəsindən girmiş və o zamana qədər bütün haqqı, hüququnu vermiş əlkələrə qarşı töredilən qətləmlərə nə ad verirsiniz? Osmanlı dövlətinin mövjud olduğu dövrənən prosesləri "soyqırımı" adlandırsınızsa, o zaman gerçəkdən töredilən facielerə nə deyəcəksiniz? Yəni "soyqırımı" demək üçün tarixdən xəbərdar olmaq lazımdır. Osmanlıda elə düzənləmələr var idi ki, həmin proseslər zamanı insan haqqətən o qədər böyük savaşın içərisindəyən bele düzənləməyi reallaşdırıb bilən dövləti hörmetlə salamlaşdırıb isteyir".

Efkan Ala çıxışında o dövrdə tarixi sənədlərden de sitat getirib. Onun sözlerinə görə, həmin sənəddə ermənilərin köçürülməsi necə həyata keçiriləcək, prosesdən hansı komitələr məsuliyyət daşıyır və s. arxivlərde bu haqda yازılıb: "Biz sözə qondarma deyirik, amma azərbaycanlı qardaşlarımızın təbirinə demək də yaxşıdır. Uydurma, qondarma erməni soyqırımı iddiaları deyirler. Sözdə demək əvəzine, uydurma demək də yerində işlenir. Bunların heç bir temeli, tutarlı tərifə yoxdur. Ele bir vəziyyətdir ki, Osmanlıda bu qruplaşmaların üşyan etmediyi, qətləmə töretdən və ermeni vətəndaşlarının hansısa olumsuz fəaliyyətdən olmadığı yerlərdə, başda İstanbul olmaqla bölgələrdə heç problem olmayıb. Ona görə də, əsلا yoxetmədən səhəbt gəde bilmez. Paytaxt İstanbuldan köçürmə yoxdur, çünki orda problem olmayıb. Düşünə bilirsiniz? Problemin olduğu yerlərdə onu həll etmek üçün toplumlar ayrırlırdı. Və orda üşyan edənləri yenə ölkənin torpağına köçürürlər. Və apararkən de tədbirli olmaq üçün xüsusi qanun olub, telimatlar yazılıb. Bəs mənzərə ortadaykən, bu məsələlər niye gündəmətən getirilir? Çünkü bu gücün Türkiye və Azərbaycanın bu bölgədə global aktor halına gəlməsi, regional güc olması, beynəlxalq münasibətlərdə xüsusi rol oynamaları bir çox müstəvilərdə yenidən nəzərdən keçirilməsinə səbəb olur. Çün-

etmek üçün öncə regional problemlərin həll olunması və bölgələrdə sülh və hüzurun təsis edilməsi lazımdır. Burda da ən önemli bölgələr və sülhə, təhlükəsizliyə töhvə vere bileyək olan ən önemli iki aktör Türkiyə və Azərbaycan. Onlar yaxşılığı coxaldır, haqsızlığı aradan qaldırır. ABŞ Prezidenti Baydenin açıqlaması da bu bölgədə təhlükəsizliyə zidd kimi qiymətləndirilir. Ona görə problemin yaşınmaması üçün daha çox çalışmalı, mübarizə və səbir göstərməliyik. Bu açıqlamani rədd edir. Heç bir hüquq tərəfi yoxdur bu açıqlamanın. Bunu hüquqsuzlər daha yaxşı bilir. Şərdi, böhrəndir və qəbul edilməz açıqlamadır. Biz bildiyimiz həqiqətləri yena deyəcəyik. Heç kim həqiqətin səsinənən daha çox danişə bilmez. Həqiqət arxivimizdədir. İstəyən gəlib baxa bilər, araşdırıb. Bəzim kimsədən qorxumuz yoxdur, kimsəyə verecek hesabımız yoxdur. Hər kəsin arzu etdiyi şey həqiqətin bilinməsidir. Siyaset də buna görə qurulur. Bunun xaricində başqa siyaset ola bilməz".

Çıxış edən Milli Məclisin deputati, Bakı Dövlət Universitetinin professoru, YAP İdare Heydətinin üzvü Anar İsgəndərov bildirib ki, Ümummülli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci il döñümüne həsr olunmuş bu konfrans sözün həqiqi mənasında Azərbaycan və Türkiyə tarixinin şərəfli dövrünə təsadüf edir: "Bu qardaşlığın analoqu olmayan tərifini Heydər Əliyev dahiyanə şəkildə vermişdir: Bir millət, iki dövlət! Nə üçün Türkiye Cumhuriyyəti Azərbaycanın, Azərbaycan Türkiye'nin yanındadır? İcazənləz, bu dosluğun və qardaşlığın tarixinə bir yerde nəzər salaq. Anadolu Türkleri ilə Azərbaycan Türklerini bir-birinə dost, qardaş edən minilliklərlə ölçülən ortaş tariximiz və mədəniyyətimiz mövcuddur. Osmanlı dövlətinə böyük şöhrət getirən, Türk-müsəlman tarixinə Fateh kimi daxil olan II Mehmetin müəllimi Azərbaycan türkü Ağ Səmsəddin olmuşdur. Osmanlı imperiyası zaman-zaman üç qitəde torpaq sahibi oldu, imperiyaya daxil olan xalqla-

"Azərbaycan - Türkiyə, bir millət, iki dövlət: Qarabağ zəfəri sonrası reallıqlar və uydurma erməni soyqırımı açıqlamasının regionda sülhə və stabilliyə təsirləri"

AK Parti və YAP Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 98-ci ildönümüne həsr olunmuş videokonfrans keçirib

Əvvəli Səh. 7

Tarixçi-alimin sözlərinə görə, 1918-1920-ci illərdə Azərbaycanın Naxçıvan bölgəsi erməni təcavüzüne məruz qalarkən ona qardaş əlini uzadan Türkiyə tərəfi oldu. Sovet Rusyasının və Ermənistanın bütün təzyiqlərinə baxmayaraq, Türkiyənin bilevəsiti iştirak etdiyi və diktə etdiyi Moskva və Qars müqavilələri imzalandı, Naxçıvan Azərbaycanın tərkibində qaldı. Əger Türkiyənin bu inadı olmasaydı, Naxçıvanın taleyi şübhə altında düşürdü. Mustafa Kamal Atatürk Naxçıvanı "Türk Qapısı", Kazım Karabəkər Paşa isə "Şərq Qapısı" adlandırdı. 1920-ci il bolşevik işgalindən canını qurtaran yüzlər azərbaycanlı qardaş Türkiyəyə pənah apardılar, Türkiyə onlara qucaq açdı. 1990-ci il yanvarın 19-dan 20-e keçən gecə Sovet ordusu Bakını işğal etdi. Yüzlərlə şəhidimiz oldu. Bu hadisəyə beynəlxalq aləmdə öz keskin etirazını bildirən yalnız Türkiyə Cümhuriyyəti oldu.

1991-ci ilin sonlarına yaxın SSRİ adlanan nəhəng imperiya süqut etdi, Azərbaycan yenidən öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdi. Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk dövlət Türkiyə Cümhuriyyəti oldu. Ermənilər həvadalarından böyük dəstək almaqla Azərbaycan torpaqlarının işğalına başlıdlar, Naxçıvan ağır blokada həyatını yaşamağa məcbur edildi. Həmin illərdə Naxçıvana Ümummilli Lider Heydər Əliyev rəhbərlik edirdi. Sonralar Heydər Əliyev dənə-dənə xatırlayırdı ki, əgər Türkiyə Cümhuriyyətinin bize hərətərfli yardım olmasaydı, Naxçıvanın blokadmasını ləğv etmək və onu qoruyub saxlamaq çox çətin olardı. Xüsusiələ, Türkiyə və Naxçıvan arasında Araz çayı üzərində "Ümid" körpüsünün inşası olunması Naxçıvana həyat və güc verdi.

Ölkə daxilində siyasi böhran və xarici təcavüzün nəticəsi olaraq Azərbaycan torpaqlarının 20%-i erməni qəsbkarları tərəfindən işğal olundu, bir milyondan artıq vətəndaşımız qəçqin və köçkün həyatını yaşamağa məhküm edildi. Ermənistanın bu təcavüzkar siyasetine etiraz olaraq Türkiyə tərəfi Ermənistanla sərhədlərini bağladı. Sərhədlər bu gün də bağlıdır.

2001-ci ilin avqustunda Azərbaycan Xəzər dənizində kəşfiyyat işləri apararkən qonşu dövlətin təzyiqinə məruz qaldı. Narahat və həyəcanlı Bakının səmasında Türkiyənin qırıcı şahınları göründü. Türkiye bir daha dünyaya bəyan etdi ki, o Azərbaycanın yanındadır. 2003-cü ilin aprelində Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev bu gün adını daşıdığı Heydər Əliyev sarayında Azərbaycan kurşantlarına müraciətində deyirdi: Vətəni azad etmək sizin borcunuzdur. Bu borcu yerinə yətirmək üçün qardaş Türkiyə həmişə bizim yanımızda olacaqdır. Heydər Əliyevin bu dahiyanı sözləri 19 il sonra öz nəticəsini verdi.

YAP idarə Heyetinin üzvü qeyd edib ki, 30 il yaxın idi ki, Azərbaycan işğal altında olan torpaqlarımızı səhbi yolu ile azad etmək üçün nufuzlu beynəlxalq təşkilatların vasitəciliyi ilə Ermənistana danışıqlar aparırdı: "İşğal altında olan torpaqların azad edilməsi ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsinin olmasına baxmayaraq, bu işə cavabdeh olan dövlətlər işğal edənle işğal olunan arasında fərqli qoymadılar. Dünyanın aparıcı dövlətləri və nufuzlu təşkilatları Azərbaycanın haqq işinə biganə qaldılar. Yalnız qardaş Türkiyə və onun dövlət başçısı Rəcəb Təyyib Erdoğan Azərbaycanın haqq işinə dünyanın bütün nufuzlu təşkilatlarında müdafiə edir, işgalçı Ermənistan dövlətini və onun havadarlarını ittihəm edirdi. 2020-ci il sentyabrın sonlarında ermənilərin növbəti hücumunu dəf etmək üçün Azərbaycan ordusu əks hücumu keçdi. 44 günlük Vətən mühərbiyətində Türkiyə Azərbaycanın yanında oldu və Azərbaycanın haqq işinə hər cür dəstək verdi. Düşmən işğalından azad edilən şəhər və kəndlərimizdə Azərbaycanın üçrəngli bay-

rağı ile yanaşı, Türkiyə Cümhuriyyətinin bayrağı dalgalanır. Mühərbiyətən sonra Azərbaycanın ən ucqar kəndində belə iki qardaş dövlətin bayrağı qururla dalgalanır. Tarixdə bir-birinə qardaş münasibətdə olan dövlətlər mövcud olub. Amma Azərbaycan və Türkiyə qədər bir-birinə dost və qardaş olub, həyatın bütün sahələrində bir-birini bu qədər müdafiə edən dövlətlər olmayıb. İşğaldan azad olunan torpaqlarımızda berpa və quruculuq işləri uğurla gedir. Türkiyə dövləti və onun nufuzlu şirkətləri də bu işdə yanımızdadır.

Həmisi sual olunur: 1915-ci il aprelin 24-de Osmanlı ərazisində ne baş verib? Tan əminliklə demek isteyirəm ki, bu gün Türkiyəyə qarşı selib mühərbiyəsine qalxan Qərb dövlətləri öz adları kimi dəqiq bilirlər ki, 24 aprelə nə ermənilərə qarşı soyqırım haqqında qərar olub, nə də Osmanlı ərazisində ermənilər soyqırıma məruz qalıblar. Çünkü uydurma iddiaya dəstək olan bu dövlətlərin arxivlərində Osmanlının daxili işlər naziri Telet Paşanın imzaladığı sənəd vardır. Amma bu sənəd bu dövlətlərə sərf oləmir. Onlara Arom

Azərbaycan oldu. Türkiyə Cümhuriyyətinin bölgədə gündən-günə artan nufuzunu həzm edə bilməyən dövlətlər onu uydurma soyqırımla imtahanaya çəkmək isteyirlər. Əgər dünən yaya 24 aprelə bağlı əsil həqiqət lazımlı olsaydı, onu parlament kürsüllerində yox, arxivlərde axtarmış olardılar, problemlə bağlı son sözü tarixi sənədlər əsasında tarixçilər söylemiş olardılar. Yoxsa tarixi həqiqət siyasi maraqlara qurban verilməzdi. Türkiye-Azərbaycan qardaşlığı türk dünyasının birliyinə xidmet edən böyük hadisədir. 2018-ci ilin sentyabrın 15-də Bakıda Milli Ordunun yaradılmasının 100 illiyinə həsr olunmuş hərbi parada dövlət başçıları İlham Əliyev və Rəcəb Təyyib Erdoğan, o cümlədən hər iki ölkənin hərbi qüvvələri iştirak edirdi. 2020-ci ilin dekabrın 10-da Bakıda Azadlıq meydانında Zəfer paradi iki qardaş dövlətin dostluğuna əyani nünuməsidir. Dövlət başçıları İlham Əliyev və Rəcəb Təyyib Erdoğan Qələbə münasibəti ilə Azərbaycan xalqını tebrik etdilər. Şübəsiz, XXI əsr Türk əsridir".

Videokonfransda AK Partinin Sədrinin bi-

istifadə edilməsi bizim qəbul etməyəcəyimiz qırımızı xətlərdir. Bütün xalqlar bərabər hüquqlara sahibdir. Problemlərimizi müzakirə ilə həll edərik. Amma heç kimin başqasının haqqını pozmasına, suverenliyini yox etməsinə, daxili işlərinə qarışmasına əsla izn vermərik. Bu üç prinsip çərçivəsində fəaliyyətimizi davam etdirməliyik. Azərbaycan və Türkiyə bu üç prinsip çərçivəsində yan-yanə hərəkət etdiyi müddətdə, gücümüzü daha da artıraraq və ətrafımızdakı dostlarmızı çoxaldaraq bu bölgəyə ədaləti, sülhü getirəcəyim. Yasasın Türkiye-Azərbaycan qardaşlığı!"

Videokonfransın yekununda çıxış edən YAP sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budagov bildirib ki, Azərbaycan və Türkiyənin hem fəal iştirakı, hem də liderliyi ilə yaranan yeni əməkdaşlıq və təhlükəsizlik mühiti bütövlükdə regiona yeni perspektivlər vəd edir: "Ölkələrimiz regionda müxtəlif qüvvələrin qarşılıqlı etimad mühiti əsasında və səmimi şəraitdə işbirliyinin güclənməsi tərəfdarı kimi çıxış edirlər. Bu, hem də bütövlükdə Şərqi Qərbi doğru geniş bir coğrafi məkanda ayı-ayrı ölkələrin milli maraqlarının təmin olunmasına mühüm töhfədir. Təbii ki, bütün bu gerçəkliliklər fonunda uydurma "erməni soyqırımı" kimi cəfəng iddiaların ortaya atılması və ondan siyasi təzyiq vasitəsi kimi istifadə olunması regionda yeni yaranmaqdə olan əməkdaşlıq meyillerinə zərər vurmaq məqsədine xidmət edir. Unutmaq olmaz ki, regionun gələcəyi qarşılıqlı hörmətə və uzaşmaya əsaslanan əməkdaşlıqdan keçir. Nəhayət, onu da qeyd etmək lazımdır ki, xalqlarımızın sarsılmaz birliyi və mövqeyi dünyaya açıq və konkret mesaj verdi. Regionda Azərbaycanın və Türkiyənin iradəsi və maraqları nəzəre alınmadan çoxtərəflü əməkdaşlıq platformasında iştirak etmək, siyasi, iqtisadi mənəfət qazanmaq mümkün deyil. Əmənliklə səyləmək olar ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin "Bir millet, iki dövlət" fəlsəfəsi əsasında hərəkət edən Azərbaycan və Türkiyə bundan sonra da ortaq milli maraqlar əsasında fealiyyət göstərecək, möhkəm həmrəylilik və qətiyyətli siyasi iradə nümayiş etdirəcəklər. İster regionda sülh, sabitlik, təhlükəsizlik və tərəqqinin təmin olunmasında, ister erməni yalanlarının, o cümlədən ermənipərəst dairələrin qara piar kampaniyasının ifşa edilməsində, isterse də bəzi xarici qüvvələrin ölkələrimizə yönəlik qərəzi və məkrli planlarının iflasa uğradılmasında Azərbaycan-Türkiyə sarsılmaz birliyi öz sözünü deyəcək. Bunu nə yanaşı, dünya siyasetində söz və nüfuz sahibi olan Azərbaycan və Türkiyənin bütün beynəlxalq platformalarda bir-birini qətiyyətlə dəstəkləməsi ölkələrimizin gücünə artmasını, qlobal arenada mövqeyinin möhkəmləməsini şərtləndirəcək".

YAP sədrinin müavini daha sonra qeyd edib ki, regionun perspektivi dəst, qardaş və strateji tərefdəş olən Azərbaycan ilə Türkiyənin rifah və inkişaf namənə formalasdırıcılığı yeni əməkdaşlıq platformasının uğurla realaşdırılması sayesinde təmin olunacaq. Bütün ölkələrimizin qüdrətli və həmrəy olmalarına görə son dərəcə qürurluq və iftixarla qeyd edə bilərik ki, Azərbaycan və Türkiyənin güclü mənəvi-siyasi birliyi xalqlarımızın xoşbəxt gələcəyinə, regionda təhlükəsizlik və inkişaf xidmət göstərir, ölkələrimizin tərəqqi yolu inamlı irəliləməsini təmin edir.

YAP ilə AKP arasında əməkdaşlığın daha da güclənəcəyinə əminliyini ifadə edən Tahir Budagov diqqət çatdırıb ki, partiyalararası münasibətlər bütövlükdə hər iki ölkənin əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsini xidmət edir.

Cıxışının sonunda YAP Mərkəzi Aparatının rəhbəri konfrans iştirakçılara qarşidan gələn müqəddəs Ramazan bayramı münasibəti ilə təbriklərini çatdırıb, Azərbaycan və Türkiyə xalqlarına, bütün məsləman qardaşlarımıza sülh, əminənaməliq və rifah arzu edib.

Andonyan kimi saxtakar birisinin saxta sənədləri lazımdır. Bu nece şifreli sənəddir ki, sənəd Osmanlı dövləti üçün qanun olan Allahın adı ilə başlamır. Bu nece sənəddir ki, imzalanma tarixi müsəlman tarixi ilə yox, rum tarixi ilə qeyd olunub. Bu sənədə istinad edənlər özləri də gördülər ki, bu saxta sənəd onları hörmətdən salır. 1920-ci ildə ABŞ bu məsələ ilə bağlı Harbord komissiyasını yaratdı. 6 aydan sonra komissiya elan etdi ki, Şərqi Anadoluda soyqırıma məruz qalanlar ermənilər yox, türkler olmuşlar. 1983-cü ildə ABŞ prezidenti Ronald Reyqanın yaratdığı komissiya da bu nəticəyə gəlmidi. Deməli, ABŞ-a tarixi həqiqət yox, siyasi maraqlara xidmət edən nəticə lazımdır. 2014-cü ildə Çexiyanın paytaxtı Praqada Ermənistanın prezidenti növbəti dəfə Türkiyəni 1915-ci il uydurma soyqırımində ittiham edəndə Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyev: "Türkiyə burada yoxdur, amma mən varam, cavabı mən verəcəm"-dəyə, bildirmişdir.

Millet vəkili qeyd edib ki, hazırda Türkiyə Cümhuriyyəti dönyanın nufuzlu dövlətlərindən birine çevrilmişdir: "Bu gün Türkiyə Cümhuriyyəti müstəqil siyaseti ilə diqqəti cəlb edir, kiminse diktəsini qəbul etmir. 2001-ci ildə yaradılmış və Türkiyə iqtidarına rəhbərlik edən "Ədəlet və İnkışaf Partiyası" bu dövləti dönyanın aparıcı və nufuzlu dövlətlərindən birinə çevirmişdir. Bu siyaset bəzi nufuzlu dövlətləri narahat edir, hətta 2015-ci ilin iyunun 15-də dövlət çevrilişinə cəhd göstərməkdən də çəkinmədilər. Amma 82 milyon Türk xalqı Türkiyəni öz canları bahasına qorudular, yüzlərlə şəhid verdilər. Həmin ağrılı günlərdə Türkiyənin haqq səsinə səs verən

A rtıq 18 ilə yaxındır ki, biz Ümummilli Liderimiz, xalqımızın mənəvi atası Heydər Əliyevin fiziki itkisinin qüssə və kədərini yaşıyırıq. Bu itki haqda düşünərək bəzən dünyanın və ya həyatın mənasız olduğu kimi fikirlərlə bədbinliyə qapılırsan...

Doğrudan da, "...kimlər geldi, kimlər getdi..." . Bu deyimin nə qədər böyük mənəsi və hikmeti varmış... Bəşər tarixi yarandığı gündən bu günədək milyonlarla, hətta milyardlarla insanlar gəlib-gedib. Bu, bir gerçəklilikdir ki, onlar arasında elə insanlar, daha doğrusu, elə şəxsiyyətlər var ki, nəinki yüzlilliklər, hətta bəşəriyyət var olduqca onlar da yaşayacaqlar.

"Tarixi yazan, tarixi yaradan, tarixin özü şəxsiyyətlər..."

Türk dünyasının görkəmli oğlu, eləcə də xalqımızın qururu və şərefi olan Ulu Önder Heydər Əliyev də belə şəxsiyyətlərdəndir. Bu böyük şəxsiyyəti, Onun ırsını bir elmi mənəvi kimi nəinki alımlar, tədqiqatçılar öyrənirlər, hətta əli qələm tutan, dili söz tutan hər kəs ona olan məhəbbət və hörməti təzahür etdirmək istəyirlər.

Bu gün Ulu Önder Heydər Əliyev şəxsiyyətini, Onun ırsını öyrənən ister xarici, ister yerli tədqiq-

**Məlahət İbrahimqızı,
Milli Məclisin deputati, YAP
Təftiş Komissiyasının üzvü**

qatçı-alımlar Onu gah C.Vaşingtona, gah A.Linkolna, gah da De Qola bənzədir. Lakin bu tarixi şəxsiyyətlərdən fərqli olaraq Ulu Önder Heydər Əliyev dövlət quruculuğunda bənzəri olmayan problemləri gerçəkləşdirmişdir. Ən çox fərqləndirici və üstün, xüsusi, nadir cəhətlərdən biri də odur ki, Ulu Önder Heydər Əliyev bir birindən fərqli olan iki müxtəlif siyasi-sistemdə ən yüksək zirvəni fəth etmişdir. Bu yaxınlarda Türk-yədən olan bir qrup siyasətçi həmkarlarında az qala gecə yarısından keçənədək Türk dünyasının Böyük oğlu Heydər Əliyevin Türk dünyası üçün, xüsusən, Türkiyə - Azərbaycan xalqları qarşısında müstəsna xidmətlərini bir daha böyük minnətdarlıqla xatırlamış Mustafa Kamal Atatürk və Heydər Əliyevin XX əsrde Türk dünyası üçün Tanrı vergisi, Türk dünyasının Qoşa Zirvəsi olduğu ilə fəxr etmişdir.

Bir millət iki dövlətin ədəbi liderləri olan Müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu Heydər Əliyev və Türkiye Cumhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürk oxşar cəhətlərə malik əfsanəvi

Müstəqil Azərbaycanın memarı və qurucusu - HEYDƏR ƏLİYEV

qəhrəmanlıqları ilə yaddaşlarda daima yaşayacaqlar. Bu gün hər iki şəxsiyyətin oxşar cəhətlərindən çox bəhs edilir, çox tarixi faktlar göstərilir. Bu böyük şəxsiyyətlər arasında qeyri-adı bənzərliyin bezilərini xatırlatmaqla bir daha bunun şahidi olarıq. Türkiye Cumhuriyyətinin Qurucusu Mustafa Kamal Atatürk Osmanlı Dövlətində (İmparatorluqda) yüksək xidmətlərinə görə Paşa-General rütbəsinə qədər ucalmışdır. 1915-ci ilde Osmanlı Dövlətində Çanaqqala savaşında göstərdiyi qəhrəmanlıqlara görə 35 yaşında ikən Paşa rütbəsi verilmişdir. 1918-ci ilde İskəndəriyyədə İldırım Orduları Komandanlığını yaradaraq buranı İngilis işğalından qurtarmaq istəyir. Lakin Osmanlı Padşahı buna qarşı çıxır və Atatürkün bu Komandanlığını leğv edərək onu İstanbula çağırır. 30 aprel 1919-cu ilde Padşahın əmri ilə o Samsuna Ordu Mütəttişi kimi göndərilir. Osmanlılarının çökdüyünü və dünyadaki gedisəti anlayaraq, Yeni Türkiye Cumhuriyyətini qurma planları ilə 1919-cu ilin iyul ayında Paşalığı (generallığı) buraxır və ilk dəfə məlki geyim geyir və Orzurum Kongresini təşkil edir. Bu dönmədən başlayaraq Atatürk onunla həmfikir olan silahdaşlarını və Türk Millətini arxasında apararaq Yeni Türkiye Cumhuriyyətini qurur. Dağılmış bir imperatorluğun kütləvi üzərində bu gün dünya birliyində önəmli yeri olan bir dövlətin qurulması Atatürk adı ilə bağlıdır. İtalyan, Alman, Fransız, Yunan və Qars

Rus cəbhələrində qalib gəlmiş, eləcə də Çerkez Ethem və bunun kimi bir çox daxili münaqişələri və vətəndaş müharibəsinin qarşısını almışdır. Atatürk dünyanın en güclü ordularından birini Türk Ordusunun qurucusudur. O 1928-ci ilde Türk Əlifbası islahatını həyata keçirmiş, bugünkü Türk Maliyyə Sisteminin təməlini qoymuşdur.

Çağdaş Azərbaycan Dövlətinin Qurucusu Heydər Əliyev Sovetlər Birliyində Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsində sədr vəzifəsinə qədər iżli gələrək, general rütbəsinədək ucalmışdır. Ulu Önder Heydər Əliyev 1969-cu ilin iyul ayında Azərbaycana rəhbər təyin edilmiş və 1982-ci ilədək Azərbaycanda çox ciddi strateji islahatlar həyata keçirmişdir. Sovetlər Sisteminin ən yüksək qurumu olan Siyasi Büroya ilk Azərbaycanlı kimi üzvlülüyü seçilir. 1982-cü ilde Sovet İmperiyasının ən yüksək vəzifələrindən birinə Nazırılar Soveti sədrinin I müavini vəzifəsinə iżli çəkilir. Bu illərdə Onun həyata keçirdiyi böyük miqyaslı islahatlar haqda bu gün hələ də Rusiya və eləcə də digər keçmiş Sovet respublikalarında böyük minnətdarlıq hissi ilə xatırlanır. Ermənipərəst Qorbaçovun Sovet İttifaqını dağıtmak niyyətini və Dağlıq Qarabağ problemindəki onun gizli siyasetini çox gözəl başa düşən Ulu Önder Heydər Əliyev özünün barışmaz mövqeyini qətiyyətlə bildirmişdir. Ona görə 1987-ci ilde Siyasi Büro üzvlüyündən uzaqlaşdırılmışdır. Sovet-

lərin çökəsini qabaqcadan gören Dahi Önder Heydər Əliyev Siyasi Büronun üzvü olduğu üçün Moskvada Onun üçün yaradılmış gözel şəraitdən imtina etmiş 1990-ci ilde doğulduğu Naxçıvana getmiş (Atatürk Samsuna gəldiyi kimi) və sadə vətəndaş kimi xalqın içinde yaşamağa daha çox dəyər vermişdir. Azərbaycanda xüsusən Bakıda xalq hərəkatı illərində Ulu Önder Heydər Əliyev Türkçülük hərəkatını Naxçıvanda başlamış və qısa zamanda xalq Onu Naxçıvan Ali Məclisinə sədr seçmişdir. Həkimiyətdə olan AXC-Müsavat cütlüyünün səriştəsiz və bacarıqsız fəaliyyəti, Qarabağ problemi ilə bağlı uğursuz siyaset və daxili münaqişələr ölkədə vətəndaş müharibəsinə. Həmin illərdə Rusiya Təhlükəsizlik xidmətlərinin, İranın gizli xidmət orqanlarının dəsteklədiyi R. Qaziyev, S. Hüseynov və Ə.Hümbətov kimi "komandirlər" Azərbaycanda "Talış-Muğan" və "Ləzgistan Respublikası"ları kimi bölgələr qurmağa çalışırdılar. (Bu eyni il Atatürkün üzələdiyi Çerkez Ethem probleminə bənzəyir). Bütün bunlar, eləcə də Ə.Elçibeyin rəhbərlikdən qəzası nəticəsində Azərbaycan bir dövlət kimi yox olma təhlükəsindəydi. Xalqın təkidi və tələbi ilə II dəfə ölkəyə rəhbərliyə gələn Heydər Əliyev bütün bu problemləri aradan qaldıraraq Azərbaycanı parçalamaqdan qurtarmışdır.

Xalqımız hər ilin 15 iyun tarixini Azərbaycanın Qurtuluş günü kimi bayram edir. Bütün ömrünü xalqın yolunda şam kimi əridən

əziz rəhbərimiz, Ulu Önder Heydər Əliyev qeyd etdiyimiz problemlərin həllindən sonra qısa müddət ərzində çox sayılı islahatları gerçəkləşdirdi. Ulu Önder Heydər Əliyev Yeni Azərbaycan Dövlətini qurdur. Təməlini Sovet dönməmində qoyduğu bugünkü müasir Azərbaycan Ordusunu yaratmaqla qısa müddət ərzində elə bir ordu quruculuğu siyaseti formalaşdırıldı ki, bu gün hər bir azərbaycanlı Ordumuzla fəxr edir və qürur duyur.

Ulu Önder Heydər Əliyevin Azərbaycan dövləti, Azərbaycan xalqı qarşısında o qədər xidmətləri var ki, bunu söyləməklə, yazımaqla, tədqiq etməklə bitməz, tükenməz. Bu yazıda Onun ancaq tek xalqımız və dövlətimiz üçün yox, region üçün, bütövlükdə dünən üçün çox əhəmiyyətli olan bəzi işlərini xatırlayıraq. Ulu Öndərin müdrik siyaseti nəticəsində qısa bir zamanda superdövlətlərin və super güclərin Əsrin Neft müqaviləsi ilə Azərbaycana bağlaşması, bunun ardına yüzilliğin ən böyük neft layihəsi olan "3 dənizin əfsanəsi" adlanan Bakı-Ceyhan boru xətti, Qədim və tarixi İpek Yolu, Bakı-Ərzurum Qaz kəməri və s. layihələr gerçəkləşmişdir. Bütün bunların nəticəsində Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru xətti layihəsi nəinki Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyinin qaranti oldu, bu boru xətti ilə Azərbaycan Türkiye ilə ayrılmaz hala gəlmüşdir.

Ulu Önder Heydər Əliyev Azərbaycanın gələcəyini bugünkü genç nəsillə bağlayır. O hələ Sovet vaxtında hazırladığı və həyata keçirdiyi gənclərin Azərbaycandan kənar təhsil alması sistemini Müstəqil Azərbaycanda da uğurla həyata keçirirdi. Bu gün minlərlə tələbə-genc ölkədən kənarda, en inkişaf etmiş ölkələrdə təhsil alırlar. O Azərbaycanda Olimpiya hərəkatının teməlini qoydu və inkişaf etdirdi. Bu gün Olimpiyaçılarımız aylınlı, üç rəngli bayrağımızı ən yüksək zirvələrdə dalgalandırırlar. Tarixçilər və sosioloqlar "Tarix təkərərlər" deyirlər. Görünür bu fikir Türk Dünyasının iki ulu öndəri Müasir Azərbaycan Dövlətinin Qurucusu Heydər Əliyev və Türk Cumhuriyyətinin Qurucusu Mustafa Kamal Atatürk üçün deyilmişdir. ...Bu günlərdə xalqımız öz böyük oğlu Heydər Əliyevin doğum gününü qeyd edərək, bu böyük şəxsiyyətin xalqımız qarşısında müstəsna xidmətləri bir daha xatırlanacaq. Əslində xalqımız hər gün onu anır, onu xatırlayır, onun məqəddəs ruhu qarşısında baş ayır özü də kədərlə, qüssə ilə yox, gələcəyə nikbin gözə baxaraq. Qədir bilən xalqımız hər zaman Ulu Önder Heydər Əliyevin canı qədər sevdiyi və bizlərə əmanət qoyduğu Azərbaycan dövlətini göz bəbəyi tek qoruyaq və Dahi Önder Heydər Əliyev siyasetinin layiqli davamçısı Möhtərem Prezident İlham Əliyevə daima sadıq qalacaq.

Qədim diyarımız Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şahbuz rayonutubii gözəllikləri ilə heyranedici bir yerdır. Hündür dağları, coşqun çayları, laleli-nərgizli çəmənlilikləri, qaynar bulaqları var. Həmçinin mineral bulaqları ilə də əvəzsiz bir yerdir Şahbuz.

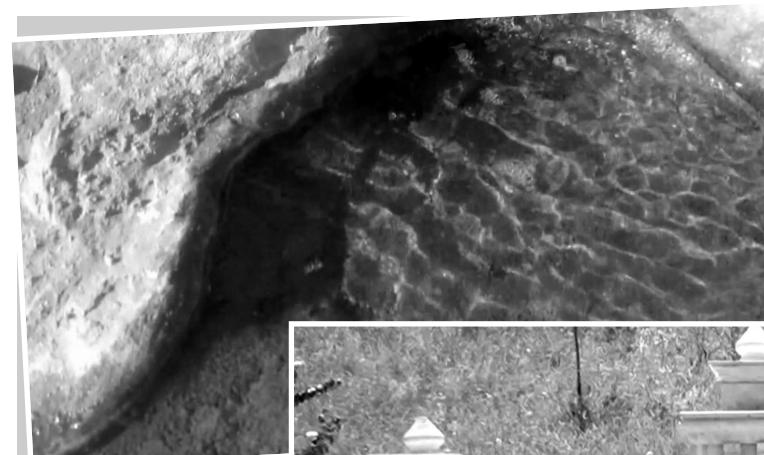
Xarici bazarlarda artıq yerini tutan, sorağı dünyaya yayılan, şənине mahnilər qoşulan "Badamlı" mineral bulağı var bu diyarın. Hazırda Badamlının müasir texnologiyalar əsasında istehsalı suyun daha geniş yayılmasına şərait yaradıb. Rayonun Keçili kəndində sildirim dağların qoynundan qaynayıb çıxan Çinqılı bulağının da xaricə çıxış imkanları genişləndirilib. Bu gün dünyanın saf suya böyük ehtiyac duyduğu bir zamanda bu yeraltı sərvətin insanlara çatdırılması həm də, muxtar respublikanın, Şahbuzun tanidlmasında böyük əhəmiyyət kəsb edir. Odur ki, Naxçıvana gələn qonaqlar uzaq mesafe qət edərək məşhur Çinqılı bulağın mənbəyinə getməyə üstünlük verirlər. Dağların arasında yaradılan istirahət guşəsində dincələn, bulağın bumbuz suyundan içen turistlər xoş duyğularla bu yerlərdən ayrırlırlar.

Ümumiyyətlə, bu gün dünyada içməli və müalicəvi su imkanlarının qitlaşlığı bir zamanda bu suların dəyeri bizimcün daha artır. Xoşbəxt insanların ki, hər kəndimizde belə bulaqlarımız var. Bizim də üzərimizə düşən vəzifələrdən biri bu sərvətin tanidlması ilə bağlıdır. Çünkü hələ de bulaqların mövcud olduğu ərazidə insanların dirilik və şəfa suyu kimi bəhrələndikləri sulardan çıxlarının xəberi yoxdur.

...Şahbuz rayonunun Gömür kəndində yerləşən mineral bulaqlar da bu sərvətlərin bir parçasıdır. Kəndin ərazisində içməli su ilə yanaşı, mineral bulaqlar da çoxdur. Hamısı da insanlara şəfa mənbəyi kimi Tanrı tərəfindən göndərilib. Bu suların bəzilərindən istifadə edisə də, hələ təbiətin qoynuna axanı, çay suyuna qarışanları var.

Gömüre yolu düşənlər ilk olaraq kəndin giricəyində "Şəfa bulağı" ilə rastlaşır. Gür suyu ilə tanınan "Şəfa bulağı"nın üzərində bulaq abidə tikilib. Ətrafında düzəldilən istirahət yeri, qollu-budaqlı soyüd ağacları, əkilən gül-çiçək, qoyulan oturacaqlar xüsusilə yay aylarında bura insan axını artırır. "Şəfa bulağı" ilə yanlayan "Şor su" yerləşir. Yerin tərkindən qaynayıb üzə çıxan, kəndin sakınlarının "qotur suyu" adlandıqları bu bulağın sudan indi insanların istifadəsi asanlaşdırılıb. Bulağın çardağı salınması, etrafında istirahət üçün yaradılan şərait sorağını artırır və xüsusiət dəri xəstəliklərində istifadə olunan suyun qonq-qarası şox olur.

Möcüzəvi sulardan biri də kəndin 3 kilometrliyində yerləşir. Dağlarlañ altından qaynayıb çıxan, təbii qazlı bu mineral bulağın da faydalari çoxdur. Bulağın etrafındakı ağaclar, minbir rəngə çalan güllər, hərəsi bir dərдин dərməni olan bitkilər adamı cazibəsinə salır. Saf havasını ciyərlərinə cəkdikcə doymursan bu yerin. Bulağın sırası ilə qamış bitkilərinin uzanıb getməsini isə coğrafiya üzrə fəlsəfe dokto-

Şahbuz rayonunun Gömür kəndi möcüzəvi bulaqları ilə zəngindir

ru Nazim Bababəyli əlaqələndirərək dedi ki, bulağın debiti az olsa da, yeraltı mənbəyi zəngindir. Qamış bitkiləri isə bunu göstəricisidir.

N.Bababəyli axlığı yerde torpağı qırmızı rəngə boyayan bulağı göstərərək kükürdülvulkanik suxurların arasından çıxır, - dedi. Maddələr mübadiləsinin tənzimlənməsində böyük əhəmiyyət kəsb edir. Suyun temperaturu daim 8,6 dərəcədir. Tərkibi əsas hidrogen karbonat, sulfid, xlord, natrium, kalsium və maqneuzumdan ibarətdir. Bu su həzm prosesinə də müsbət təsir göstərir. O həmçinin

kənddə olan daha bir mineral bulağın Darıdağ müalicəvi suyun tərkibi ilə eyni olduğunu bildirir.

Ümumiyyətlə, Gömür kəndindəki bulaqların say coxluğuna görə bu kəndi də mineral bulaqlar məzeyi adlandırmaq olar. Kənd tam orta məktəbinin müəllimi Əsəd Se-

yidov deyir ki, Şəfa bulağından Bəndlər dediyimiz massivədək - Gömür körpüsü, ferma massivi, kiçik çay massivi və Gövhər bulağı massivində bulaqlar var. Ta qədimdən mineral bulaqlarımızın şöhrətinə uzaq-uzaq yerlərdən gələnlər olub. Bulağın palçığından dəri xəstəliklərində istifadə edib-

lər. Həmçinin mədə xəstəliklərində xeyri olan sulardan doldurub aparıblar. Kəndin yuxarı hissəsində çayın lap kənarında olan mineral bulaq isə yay aylarında çayın suyu azalanda üzə çıxır. Bu sudan insanlar böyük daşlarının əridilməsində istifadə edirlər.

Qeyd edək ki, Naxçıvanın zəngin sərvəti var və mərhələ-mərhələ iqtisadi dövriyyəyə qoşulur. Bu həm muxtar respublikaya şöhrət, həm mənfəət getirir. Yəqin ki, bu gün Gömür çayına, həmçinin təbiətin qoynuna axan sərvətlərimizdən xəberi olanlar, bu möcüzəvi suları görməyə, qüdrətini duyma-

ğı tələsəcəklər. Həm də bu gün insanların təbiətin füsunkar guşələrindən daha çox ehtiyac duyduğu bir vaxtda. İnanıraq ki, Gömür kəndinin sorağı ilə yola şıxanlar bu gün muxtar respublikanın digər ucqar kəndləri kimi, Gömür kəndinə əkilən asfalt yolla hərəket etdikcə ətrafinin gözəlliyyinə heyranlıqlarını da gizlətməyecəklər...

**Hafizə Əliyeva,
"Naxçıvan Muxtar
Respublikası
Televiziya və Radio
Verilişləri"
QSC-nin əməkdaşı**

Ermənistanda iyunda keçirilməsi nəzərdə tutulan parlament seçkiləri yaxınlaşdıqca, siyasi gərginlik və bununla bağlı ziddiyətli müzakirələr artır. Ermənistanın Siyasi-iqtisad Tədqiqatlar İnstitutunun rəhbəri Andranik Tevanyan sosial şəbəkədəki hesabında iddia edib ki, təhlükəsizlik böhranı, siyasi, iqtisadi, sosial, humanitar, mənəvi-psixoloji, şəxsiyyət, şəxsiyyətlərarası böhranlar yalnız Nikol Paşinyanın əzaqlaşdırılması ilə aradan qaldırıla bilər. Əks təqdirdə, bu böhranlar daha da pisləşəcək və seçkilərdən sonra ölkəmizi özünü daha da zəif, parçalanmış, ümidsiz vəziyyətdə tapacaq. Göründüyü kimi, Paşinyana müxalif olan qüvvələr onun yenidən qalib gelmə ehtimalından narahat olduqlarına görə ən aylagelməz ehtimallarla çıxış edirlər. "Qarabağ klani" Ermənistandan 44 günlük müharibədə məglubiyətindən Paşinyan iqtidarı günahlandıraraq, revanşist mövqə sərgiləməklə cəmiyyətdə dəstək qazanmağa çalışır. Amma belə mövqə Ermənistən üçün yeni problemlərdən başqa heç nə vəd etmir.

"Qarabağ klani"nın ardınca hakimiyət təhlükəli hesab etdiyi digər müxalif figuru da inzibati yolla sıradan çıxarmağa hazırlanır. Söhbət Ermənistən Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin keçmiş direktoru, müxalif Vətən Partiyasının sədri Artur Vanetsyandan gedir. Siyasetçinin vəkili Lusine Saakyan bildirib ki, Vanetsyan istintaqa cəlb olunub. Onun sözlerine görə, Vanetsyan Ermənistən istintaq Komitəsinin Hərbi İstintaq İdarəsinə çağırılıb. MTX-nin sabiq rəhbəri ermənilərin Şuşada uğradığı ağır məglubiyətde ittiham olunur. Bildirilib ki, mühərbi zamanı Vanetsyan ve başçılıq etdiyi "Vətən" silahlı dəstəsi Şuşadakı mövqelərini özbaşına tərk edib. Hesab edilir ki, bu yolla seçkilərə qədər Vanetsyan sıradan çıxarılaçaq. Bu da Nikol Paşinyan və komandasının qalibiyət şanslarını daha da artırır. Bu arada, Ermənistanda parlamentin hakim "Mənim addımım" fraksiyası bəyan edib ki, onlar Nikol Paşinyana alternativ axtarmır. Parlamentin spikeri Ararat Mirzoyan hakim fraksiyanın baş nazir postuna namizədinin məhz Paşinyan olacağını bildirib. "Mənim addımım" fraksiyası bundan əvvəl də dəfələrlə bəyan edib ki, onun erkən seçkidə də vahid və yeganə namizədi Paşinyan olacaq. Medianın baş nazir postunda Paşinyanı əvəz etməyə layıq namizəd kimi gördüyü Ararat Mirzoyan bu fonda bildirib ki, onun fraksiyası Paşinyana alternativ axtarmır. Paşinyan istefə verdikdən sonra komandası baş nazir vəzifəsinə yenidən onun namizədiyini verib. Lakin erkən seçkinin keçirilməsi üçün parlamentin onu bu vəzifəyə təsdiqləməkdən iki

Erkən parlament seçkiləri: Ermənistən yeni qarşıdurmalar astanasında

dəfə imtina etməsi lazımdır. Yalnız bu halda parlament buraxıla, erkən seçki keçirilə bilər.

Parlamentdə ikinci böyük fraksiya olan "çiçəklənən Ermənistən" partiyasını təmsil edən İveta Tonoyan isə bildirib ki, onun partiya yoldaşları artıq seçki hazırlığına başlayıblar və seçkiqabağı kampanyasını partiyanın lideri Hagik Tsarukyan şəxsen koordinasiya edir. Xanım Tonoyan vurğulayıb ki, "çiçəklənən Ermənistən" fraksiyasının qəti əmin ol-

duğu program var: "Partiya 20 iyun seçkisinə Tsarukyanın başçılıq etdiyi siyahı ilə gedir və partiyanın qələbəsi məhz onun baş nazir olması ilə nəticələnəməlidir". Müxalif "Maariflənmiş Ermənistən" fraksiyası isə bildirib ki, hələlik heç bir sürpriz olmayıcaq və təşkilat baş nazir vəzifəsinə namizəd irəli sürməyəcək. "Azatutyun" radiosu qeyd edir ki, Ermənistən birinci prezidenti Levon Ter-Petrosyanın bugündə məhz bu iki partiyani Paşinyanı

vəzifəsində saxlamaq üçün iqtidarla qanunsuz sövdəleşməyə girməkdə ittiham etmişdi. Ter-Petrosyan bəyan etmişdi ki, konstitusiyağa görə, Paşinyan vəzifəsindən istefa verdikdən sonra həmin vəzifənin icraçısı kimi qala bilməz. İveta Tonoyan "Azatutyun"a müsahibəsində birinci prezidente konstitusiya hüququ üzrə başqa ekspertlər də danişmağı mesləhət görüb. O deyib iki, "çiçəklənən Ermənistən", "maariflənmiş Ermənistən" və

prosesdə iştirak edən başqa partiyaların öz gündəlikləri var. Xanım millət vəkili Ter-Petrosyan isə edərək bildirib ki, onun partiyasını tənqid edənlər başqalarının gündəliyinə xidmət edirlər: "Çox yaxşı olardı ki, onlar hansı gündəliyə xidmət etdiklərini açıq bildirəcək qədər səmimi olsunlar".

Bu arada Ermənistən hökuməti seçki kampaniyasına maneqçılık töredilməsinə qarşı məsuliyyəti sərtləşdirib. Bununla əlaqədər Cinayet Məcəlləsinə düzəlişlər haqqında qanun birinci, ikinci və sonuncu oxunuşa qəbul olunub. Bu qanunvericilik təşəbbüsü ilə də hakim "Mənim addımım" fraksiyasından Vaaqn Ovakimyan çıxış edib. O bildirib ki,

bundan sonra seçkiyə maneqçılık töredilməsinə qarşı qanun daha sərt olacaq: "İnqilab qədər seçki vaxtı, yadınızdadırsa, hansısa qruplar müxalifətin təşviqat kampaniyasına maneqçılık törətməyə çalışırdılar. Onlar bunu etsələr də, cəzasız qalırdılar. Yeni normalara görə, siyasi baxışlarından asılı olmayaraq, istər müxalifə olsun, istərsə də iqtidər, təşviqat kampaniyasına mane olmaq istəyənlər cinyət məsuliyyətinə cəlb olunacaq". Qanuna düzəlişdə beleləri üçün 6 aydan 1 ilədək azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulur. Qanuna görə, seçki təşviqatına mane olarkən zorakılıq və ya tehdidə əl atanlar isə 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilə bilər. Seçicilərin maddi cəhətdən ələ alınması cəhdlərinə görə isə 5 ilədək hebs cəzası nəzərdə tutulur. Hakimiyyət emindir ki, qanuna düzəlişlər qarşıdan gelən erkən seçkilərə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərəcək.

Sevinc Azadı

Deyir, abırlı abırdanın çəkinər, abırsız nə dən çəkinər? Təbii ki, erməni saytlarına ötəri də olsa, nəzər salsanız, bunun əyani sübutuna şahidlilik edə bilərsiniz. Məsələn, bu gün Xankəndidə özünü müvəqqəti "səlahiyyətli" lərdən biri olduğunu anlasa da, amma bunu bürüze verməməyə çalışan David Babayan adlı birisi Şuşada baş verən tikinti abadlıq içərindən "narəhatlıq hissə" keçirdiyini bildirir.

Maraqlıdır ki, erməni abırsızı bunu erməni mətbuatına "mədəni soyqırım, mədəni terrorizm, dənə bilim mədəni nəsizm" kimi təqdim edir. Qeyd edək ki, bunu bir müddət əvvəl, hətta xarici saytlarda belə yayımlanan videokadrlarda evdəki unitaza ikiellə sarılış aparan bir xalqın nümayəndəsi deyir. Deyilənə görə, bu adamın hə-

"Sülhsevər" xalq nümayəndəsinin "əsir narəhatçılığı..."

ta elmi dərəcəsi də var, yəni "erməni ziyalisidir". Bu "ziyalı" erməni kimliyinə, onların olmayan tarixi yaddaş və qürurlarına" Azərbaycan tərəfindən dəyən "zərbə"dən narəhatlıq hissə keçirse də(?), "əzabək xalqına" "bu zərbə"yə də tab gotirməyi məsləhət görür.

Təbii ki, daxilən xəstə bir xalqın xəstə bir nümayəndəsindən

başqa heç nə göləməyə dəyməz. Qəribəsi budur ki, başqa ermənilər kimi, riyakarlığı hələ ana bətnində olarkən qanına hopmuş David Babayan azerbaycanlılarının onlarin "qurur"larına zərbə vurmaqla, güya ermenilərin diqqətini "işğal olunmuş" ərazilərdə görüyü işlərden yayanırmışa qədər.

Bu gün də "gəldim, gördüm, nəmənsədim" amali ile yaşayış erməni nümayəndəsi hazırda Qarabağda baş verənlərin beynəlxalq təşkilatlara çatdırıldıqını, amma hələlik müsbətə doğru bir cavab almadiqlarını da bildirir. Maraqlıdır ki, erməni müxbirlərdən heç biri bu məqamda Babayana "niyə?" suallını ünvanlamır...

...Burada bir müddət bundan əvvəl İrəvanda çəkiliş aparan rusiyalı videobloger İlya Varlamova yerli Aqnessa adlı erməni memarın dedikləri yardımə düşür. İrəvanda çəkiliş zamanı ermənilərin əvvələr bu şəhərə yalnız alış-veriş üçün gelib-gətdiklərini, digər milletlərlə müqayisədə azlıq təşkil et-

öz yaşlarını artırmağı sevirələr". Bilirsiniz, bu fikirlər kimə məxsusdur: erməni tarixçi Qaregin Pastermacyana.

...Nə isə, qayıdaq David Babayana. Yenidən, ermənilərin "sülhsevər", "humanist" bir xalq olduğunu bildirən "erməni ziyalisidir" Azərbaycan esirliyində olan "erməni terrorçularının" həyatından da narəhat olduğunu dileyətirir.

Amma ən təccübüsü isə, onun əsir ermənilərin "orgən satışı"na dair səsləndirdiyi sərsəm fikirlədir. Əslində, bu sərsəmləmə ermənin iç üzünü açaraq onun xəinlik və saxtakarlıqla dolu olan daxili dünyasını ortaya qoyur.

Gərek ki, Ermənistən ilk baş naziri Hovanes Kacaznuninin fikirləridir. O yazdı: "...tələdən şikayətlənmək və felakətlərimizin səbəblərini özümüzzdən kənarda axtarıb tapmaq acınlığıdır: bu, bizim milli psixologiyamıza xas bir xüsusiyyətdir..."

Ağasəf Babayev

diklərini deyən erməni memar, nədənse, "digər" dedikdə azerbaycanlıların adını çekmir.

Bu gün, "erməni şəhəri" İrəvanın 2800-dən artıq yaşıının olduğunu dünyaya bəyan etmək də, elə erməni abırsızlığının bariz nümunəsidir. Əslində, "müsəsir elm" bu uydurmayı təsdiq etmir. Xalqlar (ermənilər) fərdlərdən fərqli olaraq

- Artıq 2 ilə yaxındır ki, koronavirusa qarşı mübarizə aparırıq. Yoluxmalarda, ölüm hallarında ümumi göstəricilər necədir?

- Büllrisiniz ki, 1-2 ay müddətin də bütün global məkanda, bütün dünya üzərində artım tempinin yüksəlməsinin müşahide etdi. Çünkü həqiqətən de həm yoluxmların sayında, həm intensivliliyində, həm de yaş qrupunda daha da genişlənməni biz müşahide edirik. Bu da onu göstərir ki, artıq koronavirusun yoluxma süreti artmışdır. Yoluxmanın ağırlaşması, xəsteliyin gedişində kəskinləşmənin və yaxud fərqli bir göstəricilərin orta statistik olaraq, o qədər də fərqli olmadığını biz müşahide edirdik. Çox təessüf ki, son bir neçə həftə ərzində Hindistandan alınan məlumatda və orada artıq yeni mutant virusun aşkar olunması, bir təhlükənin olması riskini göstərir. Hindistandakı xəstələrin vəziyyətinin ağırlaşması informasiyası hələ də tam təsdiqini tapmamış və orada bülrisiniz ki, həm əhalinin sayı, həm sehiyye infrastrukturunun kifayətəcisi səviyyədə olmaması bu məlumatların dolğunluğuna hələ bir qədər şübhə yaradır. İstə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən, istə digər sehiyyə qurumları tərəfindən bu barədə araşdırırmalar aparılır. Yəqin ki, bir müdəttdən sonra bu barədə fikir söyləmek olar. Ancaq bir fikri qəti söyləmek olar ki, yoluxmanın həm sürəti, həm də yoluxma sayının aşağı düşməsi artıq təsdiq olunub.

- Bu gün hər kəs tibbi maskalardan istifadə edir. Açıq ha-

Açıq havada tibbi maska taxmaq vacibdirmi?

SİA Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin üzvü Müşfiq Məmmədlinin müsahibəsinin təqdim edir:

vada da olsa belə tibbi maskalardan istifadə edir. Həftə sonları nəqliyyat işləmir. Metrolar bağlanıb. Bəs belə olan halda niyə virus hələ də artr?

- Biz yoluxmanın qarşısını bu metodlar əsasında müəyyən qədər almış oluruz. Amma biz bu prosesi tamamilə dondurmağımızdan ötürü müəyyən bir rəqəmlər var. İmmuniteti formallaşmış insanların faizlə nisbəti 70-80% olmalıdır. Bu immunitet xəstələnin sağalanların hesabına və vaksinasiya hesabına formallaşır. Vaksinasiyadan isə 40%-li nəticəni əldə etməliyik. Biz bu nəticəni əldə etdikdən sonra pandemiyanın aktuallığını itirməsi barədə fikir söyləməliyik. Hələ kifayət qədər cəmiyyətimizdə yoluxma potensialı vardır. Bu çox narahatedici bir məqamdır. Bu da o deməkdir ki, biz vaksinasiya prosesini daha sürətli tempələ davam etdirməliyik. Bununla bərabər vətəndaşlarımız vaksinasiya prosesində daha yaxından iştirak etməlidir. Biz istədiyimiz nəticəni 8 aya əldə etsək və yaxud həmin nəticəni 6 aya əldə etsək, bu zaman pandemiyanın aşağı düşməsinə nail olacaqıy়.

- Hələ də bir çox insanlar peyvənd olmaqdən imtina edirlər. Ümumiyyətlə insanlar ehtiyat etməlidir? Yoxsa sərbəst şəkildə gedib peyvənd olunmaları məsləhətirdir?

- Peyvənd olunanlarda yüz mində bir ehtimal vardır ki, kimdəse, hansısa yan təsiri olmuşdur. Bu yan təsirlər de çox azdır. Bəzim ehtimallarla vaksinasiyadan imtina etməyimiz özümüz, cəmiyyətəmizi risk altında qoyur və pandemiyada istədiyimiz effektin alınmamasına getirib çıxardır. Vaksinasiyada çox yaxından iştirak etmək lazımdır.

- Vaksinlər kimlərdə əks göstərişə səbəb ola bilər?

- Vaksinlərin əks göstərişi bir neçə qrup əhalidə, bir neçə qrup insanda risk faktorudur. Bu faktor xroniki xəstəliyi olub, aktiv müalicə alanlarda özünü göstərə bilər. Bundan başqa onkoloji xəstələr kimyaterapiya alır. Qısa müddət ərzində kəskin cərrahi eməliyyat keçirmiş insanlar. Burada dediyimiz kimi, müxtəlif xroniki xəstəlikləri olanlar, hal-hazırda uzun mü-

dətli dərman qəbul edən insanlar daxildir. Buna baxmayaraq, bütün insanların vaksinasiya olunması şərtidir. Hətta xroniki xəstəliyi olanlar, xroniki fazada olan insanların vaksinasiyası daha vacibdir, nəinki sağlam insanların vaksinasiyası. Çünkü həmin insanların tez yolu xəbər bilir və yoluxdunda xəstəliyi da ha ağır şəkildə keçirir.

- 65 yaşdan yuxarı insanların vaksin olunması niyə vacibdir?

- Çünkü həmin insanların immunitet sistemi zəifdir. Həmin insanların yoluxma riski çox yüksəkdir. Həmin insanların istər ağıciyərində, istər ürək fəaliyyətində, istərsə de digər organlarında yaşla bağlı müəyyən bir problemlər vardır. Həmin insanların yoluxdunda

xəstəliyi çox ağır keçirir və ölüm ehtimalı yüksək olur.

- Açıq havada maska taxmağa necə baxırsınız? Bu orqanızmdə nə kimi oyanmamış xəstəliklərin bürzə verməsinə səbəb ola bilər?

- Əgər açıq havada təkbaşına yoxsa, bu zaman maskasız gəzmək olar. Lakin, açıq havada hərəkət edərkən etrafda insanlarla temasda olur. Təmasda olduğumuz insanların virus daşıyıcısı olması barədə xəbərdar deyilir. Risk altında qalmamaq üçün açıq havada maska istifadəsi lazımdır. Vaksinasiya prosesini sürətli həyata keçirək maskadan azad ola bilərik. Vaksinasiyadan eləvə, yoluxmanın süreti de önəmlidir. Normal vəziyyətdə istifadə etdiyimiz tibbi maska 2-3 saat ərzində öz effektivliyini qorur. 2-3 saat sonra isə insanların öz tənəffüsü nəticəsində mikrob yaranır. Maskadan istifadə etdikcə el təması ilə və ya hər hansı bir əsulla maskanı töredici mənbəyinə çeviririk. Xüsusən, əhalinin çox toplaşlığı yerlərdə istifadə olunan maska tez-tez dəyişdirilmelidir. İndi "Nano" texnologiyalar hesabına yeni maskalar yaranıb. "Nano" maskalar istifadədən sonra yuyula bilər. Çirkli maska insan sağlamlığı üçün böyük təhlükə mənbəyidir. Maskanın göy hissəsi etrafda insanlara narahatlılığı olduğunu mesajını verir. Maska əks istiqamətdə taxılmalıdır. Tibb aləmində isə göy tərəf içəriyə, bəyaz tərəf isə xaricə doğru taxılmalıdır. Lakin, bunun sərt bir qaydası yoxdur.

Arzu Elsevərqizi

Yeni Azərbaycan Partiyasının kurucusu və memarı Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 98 illiyi münasibəti ilə YAP Masallı rayon təşkilatı "Ömrünü xalqına bəxş etmiş insan" mövzusunda onlayn görüş keçirmişdir. Onlayn görüşü giriş sözü ilə YAP Masallı rayon təşkilatının sədri Seyfəddin Əliyev açmış, türk dünyasının böyük oğlu, ümummilli liderimiz, Ulu öndər Heydər Əliyevin eləcədə Vətən mühəribəsində şəhid olanların aziz xatırası 1 daqıqəlik sükütlə yad edilmişdir.

YAP Masallı rayon təşkilatının sədri Seyfəddin Əliyev çıxışında bildirib ki, Ümummilli Liderin şah əsəri olan Azərbaycan onun ideyaları əsasında günbegün möhkəmlənir, inkişaf edir, beynəlxalq münasibətlər sistəmində yeri və rolunu artırır, bir sözə, Cənubi Qafqazın parlayan ildəz kimi tanınaraq, inkişafın Azərbaycan modelinin mövcudluğunu dünyaya nümayiş etdirir. Heydər Əliyev siyasetinin təntənəsi kimi dəyərləndirilən bu uğurlar dahi şəxsiyyətə sevgi və ehtiramın böyüklüyündə öz təsdiqini tapır. Ulu Öndərin 98-ci ildönümünün yüksək əhval-ruhiyyədə keçirilməsi də bu sevgi və ehtiramdan qaynaqlanır.

Seyfəddin Əliyev qeyd edib ki, Azərbaycanın ən yeni tarixinin bütöv bir dövrü Ulu Öndər Heydər Əliyevin şərəflə adı və möhtəşəm fəaliyyəti ilə bağlıdır. Onun Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrlərdə respublikamız əsrlərə bərabər inkişaf yolu keçmişdir. Ölkədə nəhəng quruculuq işlərinin təşəbbuskarı mehz Ulu Öndər olmuşdur.

Seyfəddin Əliyev çıxışında vurğulayıb ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ile ölkəmizdə bütün sahələrdə aparılan uğurlu islahatlar, əldə olunan nəticələr xalqın sabahə olan inamını qat-qat artırıb, Heydər Əliyev yolunun layiqincə davam etdirildiyinə, memarı olduğu müstəqil Azərbaycanın etibarlı əllərdə olduğuna möhkəm əminlik yaratmış-

"Ömrünü xalqına bəxş etmiş insan"

Yeni Azərbaycan Partiyasının Masallı rayon təşkilatı Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 98 illiyi münasibəti ilə onlayn görüş keçirib

dir. Ulu öndər Heydər Əliyev siyasetinin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsini aydın görən xalqımız bu siyaseti yüksək dəyərləndirir və onun etrafında daha six birleşirlər. Cənab İlham Əliyev ulu öndərin siyasi kursunu layiqincə davam etdirməklə, xalqımızın və dövlətçiliyimizin bu kursun mahiyyətindən doğan milli maraqlarını beynəlxalq məqyasda təmin edir. Heydər Əliyev siyasetinin uğurla həyata keçirilməsi müstəqilliyimizi möhkəmləndirir, dövlətçiliyimizi qüdərləndirir və nəticəde beynəlxalq aləmde Azərbaycan Respublikasının rolunu və nüfuzunu artırır.

Cıxışının sonundan Seyfəddin Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rehbərliyi ilə rəşadəti Azərbaycan Ordusu 30 ilə yaxındır

ki, Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş rayonlarımı, şəhər və kəndlərimizi azad edib: "Noyabrın 8-de, Dövlət Bayrağı Günü ərəfəsində qədim Azərbaycan şəhəri, milli mədəniyyətimizin, milli musiqimizin beiyi, qürur ünvanımız olan Şuşa şəhərinin işğaldən azad edilmesi ikinci Qarabağ Mühəribəsində Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixine qızıl hərflərlə düşən hadisə oldu. Ali Baş Komandan mənəvi paytaxtımızı özümüzə - xalqımıza qaytarı, sənmiş qururumuzu bərpə etdi. Vətən Mühəribəsində qələbənin müə-

üşürlü fəaliyyəti, inkişaf və yüksəliş siyaseti, beynəlxalq məqyasda Azərbaycanın mövqelərinin möhkəmləndirilməsi, diplomatik qələbələri ilə torpaqlarımızın güc yolu ilə azad edilməsinin tarixini yetişdirdi". Binə Xocavar məktəbinin direktoru Ülvi Rufullayev çıxış edərək qeyd etmişdir ki, Dövlətimizin müstəqilliyi, iqtisadi potensiyalının gücləndirilməsi, gənc nəslin yetişdirilməsi, tarixin, edebiyyatın, mədəniyyətin, incəsənətin inkişafı sahəsində dünya şöhrəti dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin qayğısı, tələbkarlığı, xeyirxahlığı, müdrikliliyi çox böyük və şərəflidir. O, uşaqların və gənclərin ali təhsil almasına, elm öyrənməsinə, Azərbaycan tarixinə, ədəbiyyatına, mədəniyyətin məhəbbət ruhunda tərbiyə olunmasına atılıq qayğısı göstərmiş, həmişə səmərəli köməyini əsirgəməmişdir. Sonra Masallı Gənclər Evinin direktoru Fuad Məsimov, gənc fəallardan Sarxan Əhmədov, Qumral Rzalı və Əzizli Əliyevi başqaları çıxış edərək Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan dövləti və

xalqı qarşısında əvəzsiz xidmətlərindən danışmış, Ulu öndərin Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin qorunub saxlanılması, respublikanın sosial-iqtisadi inkişafı sahəsindəki misilsiz fealiyyətdən bəhs etmişlər.

Prezident İlham Əliyev ötən 17 ilde

lifi olan Prezident İlham Əliyev xalqımızın 28 illik həsrətinə son qoyma. Heç bir qələbe asan başa gəlmir və tarix sübut edir ki, dütşünülmüş siyasi xətt olmadan mühəribəni qələbə ilə başa vurmaq mümkün deyil.

Prezident İlham Əliyev ötən 17 ilde

Ermənistanda siyasi vəziyyət mürəkkəb olaraq qalır. Azərbaycanın bu ölkə üzərində hərbi qələbəsi və torpaqları əzad etməsi bu ölkədə siyasi parçalanmaya gətirib çıxardı. Hazırda erməni müxalifəti paraçalanma ilə seçkiyə gedir. "Vətən Uğrunda Hərəkat" seçkiyə getmir, Vazgen Manukyanın başlatdığı siyasi proseslər Paşinyana qarşı etrəzələr fiaskoya uğradı. Növbəti mərhələdə eks-prezident Robert Koçaryan meydana çıxdı. Vətən partyasının sədri Artur Vanetsyan, Respublika partiyası Serj Sarkisyanın namizədiyi irəli sürsə də, Serj Sarkisyanı Artur Vanetsyan dəstəkləyəcək. Bundan əlavə, İşıqlı Ermənistən partiyasından Marukyan və Levon Ter Petrosyanın partiyası seçkilərə gedir. Bu fikirləri SiA-ya açıqlamasında politoloq Məhəmməd Əsədullazadə deyib.

Ermənistanda seçkilər

Paşinyan?

Üçün nə vəd edir

Ekspert bildirib ki, göründüyü kimi parçalanmış müxalifət Paşinyana qarşı deyil, parlamentde yer almaq üçün seçkilərə gedir: "Ümumiyyətlə seçkilərdə əsas diqqət çəkən meqamlar liderlərin Qarabağla və Azərbaycanla bağlı verdiyi açıqlamaları. Hesab edirəm ki, Robert Koçaryanın digər müxaliflərdən fəqli olaraq reytingi var. Amma Paşinyana qalib gelmək şansı yoxdur. Çünkü onun irəli sürdüyü program Rusiyanın asılılıq, revanşist və ölkənin əvvəlki vəziyyətdə saxlayaqlıq iqtisadi blokdada qalmaqdır. Ona görə də xalq onun seçki kampaniyasında verdiyi açıqlamlarda heç də ölkəni sülhə və demokratik sürəcə gətirməyəcəyinin fərqindədir. Koçaryan sadəcə Qarabağ deyib. Bu da ona reytingi getirməyəcək. Ümumiyyətlə Ermənistan cəmiyyəti üçün artıq Qarabağ məsəlesi maraqlı deyil. Mühərribə onlar üçün 21-ci əsrin ən böyük faciesi idi. Mühərribə onlara elə bir zərbə vurub ki, onlar üçün Qarabağ psixoloji zərbə və gənclərinin ət maşının-

da məhv olduğu bir yerdir. Ona görə də Koçaryan kimi odioz və Kremlin kələsinə səs verməyəcəklər. Digər namizədlərin ne dediyi Ermənistən üçün maraqlı deyil".

M.Əsədullazadənin fikrincə, hazırda siyasi liderlərin verdiyi açıqlamalara fikir verdikdən optimist və regionda sülhün bərəqərarına çalışan Paşinyandır: "Robert Koçaryan həmçinin, Artur Vanetsyan birbaşa revalşist qüvvələrdir və onların bəyanatları birbaşa Ermənistən cəmiyyəti üçündə təhlükəlidir. Bizi görürük ki, Baş nazir Nikol Paşinyan Azərbaycan və Türkiye ilə əlaqələrin normallaşdırılmasına maraqlı görünür. Zəngəzur

dəhliznin açılmasını irəli sürür və bunun Ermənistana da əlverişli bir iqtisadi vəziyyətin getirəcəyini elan edir. Ölkənin iqtisadi blokadadan çıxarılmasını irəli düşünməklə, yeni bir mərhələnin başlamasını elan edir. Amma, onu oponenətləri isə müharibə, Şuşa və Hadrət demeklə yeni bir tekliflər irəli sürmür. Türkiyə ilə sərhədlərin açılmasını Ermənistən üçün daha da dağıdıçı olacağını qeyd edirlər. Bu, onu göstərir ki, onlar birbaşa Kremlin siyasetini həyata keçirirlər. Ona görə də Ermənistən da hazırda əsas reyiting Paşinyanın üzərindədir və onun növbəti dəfə hakimiyətdə qalması Azərbaycanın maraqlarına cavab verir.

Həmçinin bu Ermənistən cəmiyyətinin də maraqlarına cavab verir. Düşünürəm ki, Ermənistənda siyasi vəziyyət Paşinyanın xeyrine dəyişəcək və bu da regional əməkdaşlığı və əldə olunan razılaşmaların həyata keçirilməsinə gətirib çıxarácaq".

Aysel Məmmədova

Zərdüst Quluzadə

Təhsilin qoyduğu boşluqları nə dolduracaq?

İnsanların əsasən yetişdiyi gənclik və yeniyetməlik illeri, həmin illər ərzində olduğu mühit, şərait çox önemlidir. Həmin mühüm dövrü karantin aylarına düşən gənclik isə özünü buxovlanmış hiss edə bilər. Belə ki, insanın ən enerjili və yorulmaq bilməyən vaxtlarında, evə dostaq olmaq, tədrisdən, əyləncələrdən, bir sözə aktiv həyat tərzindən uzaq qalmak əsl dəhşətdir. Məsələn, universitetə, idman zalına gedə bilməyən bir tələbənin, hansı yolla sağlam fərd olacağı böyük bir sualın altındadır. Nəzərə alsaq ki, günümüzə ictimai yerlərdə olmaq da sağlamlıq üçün təhlükəlidir, idarəciliyə qadağalar və məhdudiyyətlər qoymaqdan başqa çare qalmır.

Qorxuluşu da budur ki, özünü bu aylar ərzində quyunun dibində hiss edən gənclərə psixoloji dəstək, anlayış və güzəşt yerinə onlayn imtahanlar təqdim olunur. Belə ki, gələcəyin siyasetçisi ola biləcək tələbə siyasi-fəlsəfə dərsini onlayn alır. Saatlarla internet səbəbindən "hıqqanaraq" danişan müəllimini və kamera arxasında kitabı üzündən oxumağa çalışan tələbələri dinləmək məcburiyyətində qalır. Əminliklə demək olar ki, müəlliminizin və sizin internetiniz fiber-optik deyilsə, qoşulduguñuz dərslər tam bir işgəncədir. Bu cür dərsdə olmaq isə sağlam əsəb sistemi və səbr tələb edir. Bu dönmədə ən yaxşı nəticələri isə əsasən bu cür tələbələr əldə edirlər. Daha çox həssas, sorğulamağı sevən tələbələr isə ən yaxşı halda müəllimlərin qəzəbinə düber olurlar, kəsirlər və olduqları quyunun daha da dibinə düşürlər. Növbədə isə təbii ki, valideynlər dayanır. Bu fənn kəsirləri üzündən kifayət qədər xərcə düşən ailə isə quyunun dibində olan övladlarını daha da dibə itələyir. Quyunun bu qədər dərinliyində olan insana isə nelərsə izah etmek, kifayət qədər mümkünsüzdür. Onu anlamak və onu quyudan çıxarmaq üçün siz də o quyuşa düşməlisiniz. Nəcə ki, quyunun dibindəki səsləri eşitmək üçün, onun içəne boyanmaq lazımdır. Valideynlər isə əksərən "camaatin uşağı oxuyur da" demək dəhə də qıcıqlar yaradır.

Belə hallarda valideynləri de günahlandırmaq düz olmazdı. Nə de olsa, heç kim doğusdan psixoloq deyil. Hərçənd ki, her bir insanda minimal anlayış göstərmək, empatiya qurmaq bacarıqları olmalıdır. Bu bacarıqları olmayan və müyyəyen səbəblərdən onları itirən insanlara isə birbaşa dəstək olacaq qurumlar olmalıdır. Əgər bu halların qarşısı alınamazsa, sağlam gelecek nəslin varlığı şübhə altındadır.

Hər bir fərd dəyərlidir. Belə ki, bir fərd bir ailə, bir nəsil yarada bilir. Bu prosesin fundamentində olan boşluq isə bir yiğin cəmiyyətə yararsız insan yetişdirir.

Bu proseslərdə olan boşluqların artması isə əsasən bu karantin aylarında müşahidə olunur. Belə ki, bu boşluqları doldurmaqdə olan məktəblərin, müəllimlərin qayğılarından uzaq olan uşaqlar daha da yanlış fəndlərə çevrilir. Əminliklə demək olar ki, xarakterde qalan bir boşluq varsa onu mütləq kimse dolduracaqdır. Beləliklə valideynlərin, müəllimlərin qoyduğu boşluqları, açıq qlobalizasiya dəryasının degenerasiyası, bayaqlığı doldurur. Bu qlobalizasiya dəryası hər yerdedir. Mediada, kinomatoqrafiyada, video-oyunlarda və bir gəncin maraqla can atlığı hər yerde. Bu dəryada boğulmamaq üçün, boşluğu olmayan, sərt xarakter gərəklidir. Bildiyimiz kimi, gövdəsində dəlik olan qayıq da olsa, gəmi də olsa batmağa və o dəryanın dibinə düşməyə möhtacdır. Bu gəminin batması isə onun içindəkilərdən dolayı dəhə də əhatəli fəciədir.

Bütün bunları nəzərə alaraq demək olar ki, xarakterində boşluq olan fəndləri, bu boşluqlar sağlam təbliğatlarla, elmə dolana kimi qloballaşmanın yaratdığı bataqlığa buraxmaq olmaz. Bu prosesdə ləngime isə itirilmiş və degenerasiyaya məruz qalmış cəmiyyətdir. Bu degenerasiyanın ən kiçik nümunəsi isə əyilmiş onurğa sütunlarıdır.

Zəngəzur tarixdən bu günə

Ermənilər digər ərazilər də olduğu kimi Zəngəzur da ara-sıra hücumlar edirdilər, hədəflədiyi ərazilərdə qırğınlar törədirdilər. Tamamilə eyni ssenari ilə havadarları olan Rus hökumətinin təşkil etdiyi köçürmə siyaseti ilə əraziyə köçürüldürdülər. Proseslərin davamı olaraq Rus hökuməti onlara hər cür imtiyaz və mühafizə vəd edirdi.

Bu ənənə Pyotr zamanında qulmuşdu. Onun varisleri ise Pyotrın ırsına sahib çıxıb, Türk torpaqlarına göz dikir, bura erməniləri köçürüdürlər. Onlar demek ki, həmişə eyni səhnələri qururdular. Bölgeyəki ermənilər qətlər törədir və yerli ehaliñin cavabı ilə qarşılaşdırırlar. Beləlikle özlərini yazılı duruma salıb rus hökumətinin diqqətini cəlb edirdilər. Bunlar da bəs etmədikdə, soyqırma mərfət qaldıqları barədə nağıllar yağırdılar.

Zəngəzur digər türk torpaqları ilə birgə, Çar Rusyasının işğalı altında olarkən, Yelizavetpol quberniyasına aid idi. 1905-ci ildən başlayaraq, 1914-1920-ci illərdə silahlı erməni birleşmələrin tərəfdən qırğınlar nəticəsində bu mahalda təxminən yarım milyon yerli ehali öldürülüb. Həmin illərdə Zəngəzurda yüzlər müsəlman kəndi tamamile yer üzündən silindi. On minlərlə ehali öldürülüdü. Müşyən bir müddət Osmanlı orduzu köməyimizə çatса da 1918-ci ildə bağlanmış Mudros müqaviləsinə görə, Osmanlı öz ordusunu geri çəkmək məcburiyyətində qaldı.

Daha sonra ingilis hökuməti de AXC tərkibində yaradılan Qarabağ general-qubernatorluğunu tanıdı, bəlkə ki, Zəngəzur qəzası da bura daxil idi. AXC-in göndərdiyi ordu Zəngəzura doğru irəliliyi. Diğ yaxınlığında qalıb gəlsələr də yenice yaranmış ordु geri çəkilməyə məcbur oldu.

Azərbaycanda sovet hökuməti yarananda bölgənin böyük hissəsi ermənilərdə idi. Qarabağın dağlıq hissəsinə və Zəngəzura da hücumlar olurdu. Sovet hakimiyəti Azərbaycanda qurulduğundan sonra Zəngəzurda ermənilər, yüz illərdir öyrəşdiyi kütłəvi köçürmə və sahiblənmə prosesinə burada da başlayırlar. XX əsrin 20-ci illərində Azərbaycan SSRinin natolarına baxmayaraq ermənilərin həyata keçirdiyi proses tam axarında davam edirdi. Zəngəzurun Ermənistana verilməsi ilə 1920-ci il noyabrın 30-da keçirilən Azərbaycan

KP MK Siyasi və Təşkilat bürolarının birgə iclasının qəbul etdiyi qərarda vətənimizi bölən daha bir qərar verildi. Qərarda Zəngəzur bölgəsini 2 yere: Qərbi və Şərqi Zəngəzur qəzasına bölmək təklif edildi. Beləliklə Zəngəzur ikiyə bölünərək, yarısı Ermənistən SSRİ-ye verildi.

Nəriman Nərimanov isə öz çıxışında bildirir "Sovet Azərbaycanı Ermənistən və Zəngəzurda ən yaxşı yoldaşlarımızın-kommunistlərin günahsız qanını tökmüş və təkən daşnakların hakimiyətinə qarşı eməkçi erməni xalqının mübarizəsinə yardım göstərərək elan edir ki, bundan belə heç bir ərazi məsələləri əsrlərdən bəri qonşu olan iki xalqın: ermənilərin və müsəlmanların bir-birinin qanını tökməsi üçün səbəb ola bilmez; Zəngəzur və Naxçıvan qəzalarının ərazisi Sovet Ermənistəninin bölməməz ərazisidir; Dağlıq Qarabağın eməkçi kəndlərinə isə öz müqəddəratını təyin etmək hüququ verilir, Zəngəzurun hüdudlarında bütün hərbi əməliyyatlar dayandırılır; Sovet Azərbaycanın qoşunları isə buradan çıxarırlar. Sovet Azərbaycanı malik olduğu tükənməz sərvətlərin-neft, kerosin və digər məhsulların qapılmasını Sovet Ermənistəni üçün açır".

Zəngəzur 1933-cü ildə rayonlara bölünərək öz adını da itirdi. 1992-1993-cü illərdə isə digər Zəngəzur torpaqları da işğal olundu.

İllər sora ikinci Qarabağ savaşında, Şanlı Ordumuz tarixi torpaqlarımızı qaytarıldıqdan sonra növbə qədim türk torpağı olan Zəngəzura çatdı.

Prezident İlham Əliyev Zirvə görüşündəki çıxışında deyib: "Mühərribe başa çatdı, münaqışə tarixdə qaldı. Yeni imkanlar yarandı. Onların arasında hesab edirəm ki, en vacib imkan nəqliyyat imkanlarından. Bu gün

biz artıq Zəngəzur dəhlizi üzərində çox feal çalışırıq. Naxçıvanda keçirilmiş Zirvə görüşündə mən demədim ki, vaxtılıq Zəngəzuru Azərbaycandan alıb Ermənistəna birləşdirmək türk dünyasının coğrafi parçalanması idi. Çünkü əger xəritəyə baxsaq görərik ki, sanki bizim bədənimizə xəncər saplanmışdır, türk dünyası parçalanmışdır. Qədim Azərbaycan torpağı olan Zəngəzur indi türk dünyasının birləşməsi rolunu oynayacaq. Çünkü Zəngəzurdan keçən nəqliyyat, kommunikasiya, infrastruktur layihələri bütün türk dünyasını birləşdirəcək, eyni zamanda, digər ölkələr üçün əlavə imkanlar yaradacaq, o cümlədən Ermənistən üçün..."

N. Nərimanovun da çıxışında Ermənistən xeyri haqqında danışıldı. Cənab Prezidentin nitqində isə qazanan təref biz oluruz. Bəlkə elə Ali Baş Komandanımız həm də N. Nərimanovun Zəngəzurun verilməsi ilə bağlı çıxışından xəbərdar olanların üzəyində qoyduğu alovə su sərəmək üçün bu cümləni demişdi. Yeni Ermənistən xeyri yalnız bizim ərazi bütövlüyüümüzdən sonra düşünlə bilər.

Zəngəzur torpaqlarının dəyeri və əhəmiyyəti bütün dünya siyasetçiləri və liderlərinin fikrinə görə böyük. Baxmayaraq ki, türk heç vaxt öz torpağına dəyer verə bilməz. Qiymət yalnızca satılan mövhümlərə şamil edilir. Həmvətənlərimizin, qanımızdan olanların qanının töküldüyü hər yer vətəndir. O torpağı dəyer qata biləcək tək şey şəhidlərimizin qanı və üçrəngli bayraqımızın kölgəsidir. Bu bayraqın kölgəsini tezliklə Zəngəzurda və başqa işğal olunmuş, bölmənmiş torpaqlarda görmək ümidi ilə.

Zərdüst Quluzadə

Rəfiqə

Tarix üzərində kökləməyin zamanı çatıb - "24 APREL" adlı utopiya əziləcək!

Dünya yarandığı zamandan bu günə kimi həqiqət hər zaman yalan üzərində qələbə çalıb və müdrik Nizami Gəncəvinin ibrətamız zərb məsəlində deyildiyi ki: "Yalanın zaman baxımından bir ömrü olsa da, həqiqət əbədidir" məntiqi nəticə Xeyir və Şəri mübarizəsində Xeyirin qələbə calmasıdır. Və bu gün də Dağlıq Qarabağ münaqışının gerçək tarixinin, o cümlədən terrorla, təxribatlarla və yalanlarla silahlanmış Ermənistən XIX əsrin əvvəllərində Rusiyanın himayəsi altına xalqımıza qarşı dəyişməz mənfur şər xişləti nəticəsində minlərlə soydaşımızı vəhşicəsinə qətlə yetirilməsi, 31 martda xalqımıza qarşı erməni vəhşiliyi, Xocalı soyqırımı...

Və hər il bu soyqırımların tarixini xatırladırıq, hər ilin bu günləri xatırlatmaqla erməni vəhşiliyini, erməni zülmünü və erməni qanıçənliyini bir daha üzə çıxarıv və xatırladırıq ki, ey azərbaycanlılar, ulu babaları, nənələri qanında boğulmuş milət, xalqımıza qarşı törədilən, bəşəriyyətə siğmayaq erməni vəhşiliyini unutma, unutma bu tarixləri ki, unudulmayan! Məhz bu unutmamışımızın nəticəsidir ki, artıq bu gün dünya aəzərbaycanlılara qarşı Xocalı kimi bir faciəni soyqırımı kimi tanımaqdır. Bunlar tarixi faktlar, sübutlar, sənədlər, canlı şahidlər hesabına tanındırlar, cümlədən unudulmur, dəyişmir. Və bu gün özlərinin "deokratianın beşiyi" sayan ABŞ kimi nüfuzlu bir dövlətin başçısı prezident Cozef Baydenin aprelin 24-de səsləndirdiyi ifadələrlə bağlı bəyanatı ancaq bu "demokratiya beşiyi" üçün uğurlu deyil və 106 ilin en iyircə yalanıdır. Məhz "iki dövlət, bir milət" olan Azərbaycan-Türkiyə, İlham Əliyev-Rəcəb Tayyib Ərdoğan kimi Liderlərin qarşısında məğlublarının təzahürüdür. Və iki qardaş dövlət liderlərini Azərbaycanın hər zaman Türkiyənin, Türkiyənin də hər zaman Azərbaycanın yanında olduğunu məmənunluqla qeyd etməsi, Ulu Önder Heydər Əliyevin dediyi kimi, bir milət, iki dövlət olan Azərbaycan və Türkiye heç vaxt siyaset meydandasında həmişə, o cümlədən gərgin məqamlarda biri-birini tək qoymayacaq. Ancaq bu bəyanatla ABŞ-in hazırlı prezidenti Co Bayden özündə qabaqçı prezidentlərindən fərqli olaraq erməni lobisindən asılı olduğunu sübut etdi və yalançı, uydurma və saxta erməni tarixinə düşdü. Və tarixi qarənliq məqamlarla dolu olan ABŞ-in ermənilərin təessübkeşliyini çekməsi isə sünə görür.

Təəssüf ki, olmayan bir tarixi, olmayan bir hadisəni böyük türk dünyasının adına yazmaq, yazdırmaq riyakar, işgalçı ermənilər müyəssər olub. Ancaq bu reallıq da mövcuddur ki, Azərbaycan Xocalını, 31 mart hadisələrini dünəyaya tanıtıcıq, "24 aprel" ağ yalanını əzilir. Çünkü həqiqət hər zaman yalan üzərində qələbə çalıb. Ve bu milət tarixi torpaqlarını azad etməklə öz hüququnu müdafiə etməyə də qadirdir. Bu gün Azərbaycan dövləti məhz bu haqq yolunda qururla, inamlı, vüsetlə, şərəf və ləyaqətlə addimlayaraq, bu addimların altında "24 aprel" adlı utopiyası da əziləcək. Azərbaycan dövləti, ölkə rəhbərliyi məhz hückum siyaseti nəticəsində qələbələrini qazanır, bundan sonra da qazanacaq, öz doğma xalqı, milleti ilə bir yerdə həmişə olacaq!

Cəmil Həsənli və Əli Kərimli son vaxtlar dövlətçiliyə və milli maraqlara şər-böhtanlarınni sosial şəbəkələr vasitəsi ilə daha da genişləndirib. Artıq sübuta yetirilir ki, "Freedom House" kimi qondarma kurum olan beynəlxalq təşkilatla Azərbaycanla bağlı həqiqəti əks etdirməyən "donos"ları Cəmil Həsənli və Əli Kərimli göndərib.

Sual olunur, bu şəxslərin dövlətçiliyə bu qədər düşmən kəsilməsinin sebebi nədir? "Azadlıq Hərəkatçıları" Birliyinin sədri Təhmasib Novruzov "Ses" qəzetiñə açıqlamasında bildirdi, Cəmil Həsənlinin də, Əli Kə-

Təhmasib Novruzov: "Müxalifət yazıq duruma düşüb"

rimlinin də Azərbaycana qarşı olan qüvvələrlə daim iş birliyində olmaları yeni bir xəber deyil: "Sadəcə indi daha da fəallaşma-

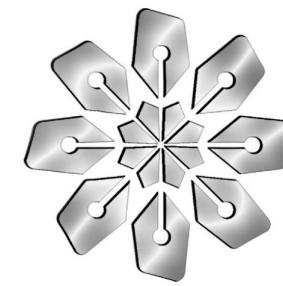
larının başlıca səbəbi 44 günlük hərbi əməliyyatlardan tərixi zəfərlə çıxan xalqda yaranan yeni möhtəşəm əhval-ruhiyəni və xalqın bu qələbədən sonra indiki iqtidara, xüsusi olaraq qeyd etməliyik ki, Ali Baş Komandana, Azərbaycan Prezidentine olan inamının daha da artmasıdır. Artıq hakimiyətə deyiləcək bir sözü olmadığından keçiblər şər, böhtan variantına. Hələ ölkədə saflaşma, korrupsiyaya

qarşı mübarizədə bu iqtidarlardan prinsipial və qətiyyətli ardıcıl siyaseti onların dilini daha da qurudub. Belə vəziyyətdə aşığın sözü qurtaranda "neynam, neynam", yaxud "aman, aman" dediyi kimi, bunların sözləri qurtardığından şər-böhtana el atırlar. Bu da onların xalqın gözündə daha da nüfuzdan düşmələrinə səbəb olur".

T.Novruzov onu da bildirdi ki, yazıq duruma düşən müxalifət anlamır, yaxud anlamaq istəmir-

ler ki, artıq Azərbaycanda xalq-ıqtidar birliliyi elə səviyyədədir ki, onu nəinki cəmiller, əlilər, heç soroslar da sarsıda bilməz: "Soros demişkən, "Freedom House" kimi qatı anti-türk beynəlxalq təşkilatla işləməyin, bu quruma Azərbaycanla bağlı şər-böhtan dulu məlumatların məhz Cəmil Həsənli tərefindən ötürülməsi artıq təkzib olunmaz faktlardan təsdiqini təpib. Belə bir təşkilatla işbirliyində olan bir Azərbaycan vətəndaşının türk qanı daşması mümkün deyil. Mənəcə onların qanı ciddi şəkildə yoxlanmalıdır. Allah iraq elesin, bəlkə bunlar hay tayfalarındandırlar! Nə deyim, vallah, her şey ola bilər!"

Gülyana

Ermənilərin Putine məktubu: "Moskva müqaviləsi ləğv edilsin"

Ermənistanda 1921-ci ildə RSFSR hökuməti və Türkiye hökuməti tərəfindən bağlanan Dostluq və Qardaşlıq sənədi olan Moskva Müqaviləsinin 100 illiyi ilə əlaqadər bir məlumat və müzakirə dalğası yaşındı.

Qarşıda- 2021-ci ilin oktyabrında, Moskva müqaviləsini təsdiqləyən Qars müqaviləsinin 100 illiyi gelir. Bu hadisənin Ermənistanda da yeni bir müzakirə dalğası doğuracağı açıqdır.

Moskva Müqaviləsi ətrafında müasir Ermənistanda baş verenler, bir tərəfdən, Ermənistandan tərxiyi yaddaşın müəyyən bir milli qurbanlıq ruhunda qurulması siyaseti ilə, digər tərəfdən isə mövcud vəziyyətdəki siyaseti ilə bağlıdır. Ermənistən son Qarabağ mühəribəsindəki ağır məglubiyətdən sonra özünü itirib. Faktiki olaraq. 2020-ci il Moskva Müqaviləsinin 100 illiyinə həsr olunmuş erməni tarixi xatirə anının təkə Sovet Rusiyasına deyil, həm də müasir Rusiya Federasiyasına qarşı açıq "tarixi" iddialara çeviridiyi ortaya çıxdı. Rusiyaya qarşı iddialar 1920/21 və 2020/21 hadisələri arasındaki məlum tarixi bənzərlik quruluşundan keçir.

Erməni tarixi yaddaşının bir hissəsini Rusiyaya qarşı dost olmayan bir şekilde qurma kampanyasının final nöqtəsi Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinə Moskva Müqaviləsinə yenidən baxılması çağrışı ilə bağlı Ermənistən KİV-lərində iki dəfə - mart və aprel aylarında - açıq məktub ünvanlanması idi. Məktubda qeyd olunur ki, "1921-ci il Moskva Müqaviləsi beynəlxalq hüquqa görə Rusyanın bir hissəsi olmayan Ermənistən Respublikasının ərazisində etibarsızdır".

Neticədə təklif olunur:

"Rusyanın 1994-cü ildəki Artax sərhədlərinin bərpasına kömək etməsi və Naxçıvanı, Qarsı və Surmalı Ermənistana birləşdirərək 1921-ci il Moskva Müqaviləsinin nəticələrini ləğv etməsinə ehtiyac var".

Yəni, 1921-ci il Moskva Müqaviləsinin "etibarsız" kimi tanınması, ermənilərin praktik olaraq həzirdə bu ərazilərdə yaşamamalarına baxmayıaraq, müasir Türkiye Respublikasına və Azərbaycan Respublikasına qarşı "zəruri" ərazi iddialarının modallığı ilə müşayiət olunmalıdır.

Məktubun mətnində bir çox faktiki uyğunsuzluqlar var. Bundan əlavə, Putine açıq məktub da-ha qəribe bir şekilde dizayn edilmişdir. Rusiya prezyidentinə "Rusiya vətəndaşları və erməni soyqırımı qurbanlarının nəsilləri, yunانlılar, assuriyalılar, molokanlılar, yezidilər, ərəblər və Osmanlıdakı digər xalqlar" müraciət edirlər. Rusiya vətəndaşları və "soyqırımı qurbanlarının nəsilləri" konkret şəxslərdir. Ancaq açıq məktubu imzalayanlar ümumiyyətlə "şəxslər" deyil, həm erməni, həm də diaspordan olan hər cür QHT-lərdir. Həm də QHT-lər arasında olduqca diqqətçəkən olan bu "imza-

atanlar"ın siyahısında bir erməni dövlət orqanı- Ermənistən Respublikası Milli Elmlər Akademiyası Tarix İnstututunun Erməni Araşdırmacları və Sosial Elmlər Bölümü də daxil idi. Yəni, bu hadisədə - açıq bir anti-Rusiya təxribatı (axı, açıq məktubun müəllifləri, elbəttə ki, heç bir cavab alacağını gözləmirdilər), bunlar arasında Ermənistən Elmlər Akademiyasından olan erməni sosial elm adamları və əlbətdə tarixçilər də iştirak etdi.

Bu baxımdan, erməni tarixçilərinin və sosial elm adamlarının Rusiyalı həmkarlarına 2021-ci il 16 martda Ermənistən Respublikası Milli Elmlər Akademiyası tərəfindən Yerevanda təşkil etdi.

"Ermənilər haqlı olduqlarına emindirlərsə, deməli, haqlıdır".

Amma öz aramızdır bütün bunlar hamısı necə baş verdi?

Budur, size - XX əsrin əvvələrindəki erməni ictimaiyyətinə - Qafqaz valisi knyaz Qriqori Serge-

Ancaq burada belə bir xüsusiyyət var - "Hər şey necə oldu?" suali erməni tarixçilərinin dəyirmi masada təqdim olunan Moskva müqaviləsi ilə bağlı mübahisələrində heç görünmür. Rus İngilabına münasibətin bir növ minimal eks olunması, deyəsən, onlar üçün heç xas deyil. Tarixi Rusiya ya iddialar irəli sürürlər, başqları ile birlikdə onu sarsıtmış fəal iştirak edən ermənilər deyil. Baxılan problemin tarixi yaddaşına gəldikdə, erməni tarixçiləri açıq şəkildə elan etdikləri prinsipi rəhbər tuturlar:

"Ermənilər haqlı olduqlarına emindirlərsə, deməli, haqlıdır".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

hesabına konkret ərazilərin itirilməsini xüsusi olaraq yazırlar?

Tarixi günah məsələsinə gəldikdə, 1903-1907-ci illərdə Zaqafqaziyada Rusiya imperiyasına qarşı əsas təxribatçı qüvvə kimi çıxış edənlərin məhz erməni transsərhəd inqilabçılarının olduğu anlaşılmalıdır. Zaqafqaziyada rus qorodovoylarını küçələrdən çıxarmaqla istədikləri "millət quruculuğuna" başladıqlarında nələrə ümid bəsləyirdilər? Zaqafqaziyada

dəyirmi. Tarixi məsuliyyətin sehv başa düşülməsi və redd edilməsi, Zaqafqaziyada Rus İngilabının bir epizodu ilə bağlı qiymətləndirmələrində, xüsusən də erməni tarixçiləri arasında infantilizmə səbəb olur. İndi isə Moskva müqaviləsi mövzusunda Ermənistən Elmlər Akademiyası tərəfindən müqavilənin ildönümündə təşkil olunan dəyirmi masadakı şəhərlər haqqında.

Dəyirmi masanın erməni iştirakçıları- hamısı bir nəfər kimi Moskva Müqaviləsinin beynəlxalq hüquqa uyğun olmadığını iddia etdi. Bu masanın esas mövzusudur. Bu mövzuda əsas məruzəçi Rusiya-Ermənistən Universitetinin Beynəlxalq və Avropa Hüquq kafedrasının müdürü, hüquq elmləri doktoru, professor Vladimir Ohanesyan Moskva müqaviləsinə beynəlxalq hüquq baxımından hüquqi qiymət verdi.

Prof. Ohanesyan beynəlxalq hüquqla məşğıl olur. Onun üçün beynəlxalq hüquq həqiqətin ən yüksək meyarıdır. Dəyirmi masada "hüquqşunas" Ohanesyan mövzunu hər tərəfdən beynəlxalq hüquq nöqtəyi-nəzərində boyadı.

"Moskva Müqaviləsi müasir və mövcud beynəlxalq hüquq baxımından qanunsuzdur"-dedi.

Bəs xüsusən 1921-ci ildən bəhs edərkən "müasir" və "mövcud"un bununla nə əlaqəsi var? "Beynəlxalq hüquq" haradadır? Beynəlxalq hüquq nedir? Nə də olsa, beynəlxalq hüquq üçün bu, olduqca keçmiş bir tarixdir və o dövrə xalqların ərazilərini ilhaq etmək və mühəribələr nəticəsində təzminat almaq hüququndan irəli gəlirdi. Bölgəyə ən yaxın nümunəni axtarmağa ehtiyac yoxdur - bu, Qars, Ərdahan, Batum, Rusiyanın (Ermenistan və Gürcüstan-dan deyil) qoparan 1918-ci il Brest Sülhüdür. Burada ermənilər o zamanki "beynəlxalq hüquq" a Brest-Litovsk ya da Versal, ya da Şevr normalarına tam uyaraq 1921-ci ilde Aleksandropol Sülhündə ilhaq alıdılar. Bu ərazilər professor Ovanesyanın təqdim etdiyi həmin "beynəlxalq hüquqa" olduğu iddia edilən Türkiye tərəfindən alındı. Uydurulmuş "beynəlxalq hüququn" əksinə, ərazilərini itirməli oldular. 1921-ci il Moskva Müqaviləsi ilə yaradılan sərhədlər bir növ beynəlxalq hüquqa istinadla deyil, real gücün dəstəyi ilə ləğv edile bilər...

Ardi var

**Müəllif - Dmitri Səmuşin
Tərcümə - Elçin Bayramlı**

ri dəyirmi masadakı mövqeyi olduqca diqqətçəkəndir.

Ümumi təəssürat. 2014-cü ilde çəkilən "Günvurma" filminde əsas qəhrəman, keçmiş Rusiya İmperator Ordusunun adı açıqlanmayan kapitanı 31 Noyabr 1920-də şokdan özü-özüne soruşur: "Bütün bunlar necə oldu?"

"Bütün bunlar necə oldu?" - bu film əsas süjet xəttinə çevrildi. Əlbəttə ki, bütün bunların bir film olduğunu söyleye bilərsiniz. Və bu kapitan uydurulmuşdur. Və uydurma bir hekayə. Və oyun aksiyasının tarixi - 31 Noyabr - belə tarix olmur- noyabr 30 günləkdir. Buna baxmayıaraq, çağdaşımız, rejissor və ssenari müəllifi Nikita Mixalkova "Hər şey necə oldu, niyə mehriban və dinc həyat dağıldı?" suali ilə müraciət edilir. Bu suali ssenarinin əsasını təşkil edən eyni adlı hekayənin müəllifi olan rus yazıçısı İvan Bunin (1870-1953) de soruşur. Rusiyanın sərgündən və inqilabdan sonra minlərlə rusiyalı bu məsələ ilə maraqlanırdı.

Axi, ermənilər Rus inqilabından bir şey istəseler də, əksinə, 1878-ci ildə Rusiya İmperiyası tərəfindən fəth edilən ərazilərin ermənilər tərəfindən itirilməsi de daxil olmaqla tam əksini aldılar. Bəs niyə konkret ərazilərin itirilməsini müəyyən bir mühəribəde itirən ermənilərin deyil, Rusiyanın

yeviç Qolitsin (1838-1907) pis görünürdü. 14 oktyabr 1903-cü ildə Kojorskaya yolunda kedən bir kartəda onu - bir döyüşü generalı, Qafqaz mühəribəsinin iştirakçısını xəncərlərle biçaqlamaq lazımdı. Və burada Rus inqilabının məntiqi ortaya çıxır: Knyaz Qolitsin sizin üçün pis idi, elə isə alın, sonra 1920-ci ildə onun yerinə Serqo Orconikidzeni Qafqaza qırımızı qubernator təyin etdi. Yoldaş Serqo, bu arada, knyaz Qolitsinin pis olduğunu düşünürdü. Budur o da ...

Bu səbəbdən da müasir erməni tarixçilərinin Qafqaz Bürosu və Orconikidzenin Ermənistənə eləqəli siyasetinə dair iddiaları nə qədər edaletlidir? Konkret olaraq, 1921-ci ilin iyulunda Qarabağlı qərara necə?

Axi, ermənilər Rus inqilabından bir şey istəseler də, əksinə, 1878-ci ildə Rusiya İmperiyası tərəfindən fəth edilən ərazilərin ermənilər tərəfindən itirilməsi de daxil olmaqla tam əksini aldılar. Bəs niyə konkret ərazilərin itirilməsini müəyyən bir mühəribəde itirən ermənilərin deyil, Rusiyanın

da polisləri, kazakları və qubernatorları ilə Rusiya İmperiyası olmayaşıdı, milli kantonlar, çoxdilli qarışık bir əhalinin yaşadığı ərazilərde qırğın, qaçqınlar və qarşılıqlı etnik təmizləmə baş alıb gedərdi. 1918-1920-ci illərdə ləğv edildi.

Erməni transsərhəd inqilabçıları, daşnak sakanlar, "erməni milletinin inqilabdan maksimum faydalananlılı olduqlarına inanırdılar. Ancaq onlar, bütün Zaqafqaziyada hamısında olduğu olduğu kimi, itirə bilərdi; təkcə guya "öz" Karşları və Ararat dağı məsələsində deyil, "Qəribi Ermənistən"da da. Onların fikrincə, 1918-ci ildə Brest-Litovsk Sülh müqaviləsinə və 1920-ci ildə Aleksandropolskiy müqaviləsinə əsasən Zaqafqaziyada ərazi itkiləri, ilk növbədə, Rus inqilabının nəticəsidir. Milli məsuliyyətin tam olmaması, bu itkilərə dair hər hansı bir real əksilik bir millət olaraq uğursuzluğa işaretir.

Zaqafqaziyada və Osmanlıda milli layihələrə başlayan ermənilər 1914-1921-ci illərdə bu prosesdən bir rus atalar sözündə olduğu kimi çıxdılar: "Yun qırımağa getdik və saçıımız kəsilmiş qayıt-

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

5 may

Yüventusdakı gələcəyi bəlli olmayan Kristiano Ronaldo öz karyerasını ölkəsində bitirmək isteyir. SIA-nın xarici mətbuatı istinadon verdiyi məlumata görə, 36 yaşlı ulduz futbol dünyasına başladığı Sportingdə oynamamağı düşünür.

Yuve ilə müqaviləsi 2022-ci ilde bitən Ronaldo, 2003-cü ilde Manchester Yunayted-də olmadan əvvəl Sportingdə oynamışdır. Daha sonra 2009-cu ilde Real Madridə keçməsi ilə tarixin ən bahalı oyunçusu olan portuqaliyalı 2018-ci ilde 100 milyon avro qarşılığında Yuventus'a gəlmışdır. Xəbər saytlarından birinin müxbirinin açıqlamasında belə deyilir: "Ronaldonun gələcəyi ilə bağlı fikirləri var. O Yuventusdakı müqaviləsini bitirmək və iki illiyinə Sporting Lissabona dönmək istəyir".

Zərdüşt Quluzadə

Pandemiya zamanı insanlar şəhərlərdəki yaşıl sahərin və ağacların nə qədər vacib olduğunu anlamağa başladılar. Koronavirus pandemiyası evimizin giriş qapılarından başlayaraq bütün dünyaya təhlükələrə dolu bir təbii bölgəyə çevirdi. İndi bir çoxumuz üçün dünya evimizin sərhədləri ilə müəyyən edilir. Əslində, şəhərlərimiz inkişaf proseslərində pandemiyaya görə ciddi dəyişikliklər məruz qalmışlar.

Həqiqətən bir pandemiyə dövrünə qədəm qoymuşquq, gələcəkdə şəhərlərimizin evimizin xaricindəki qadağan olunmuş əraziyi əvvəl qorumaq üçün təhlükəsiz və yaşana bilən ərazilərlə olaraq necə dizayn etməliyik?

2000-dən çox insanın iştirakı ilə aparılan sorğuda məlum olub ki, sərt karantin rejimi tətbiq olunduqdan sonra insanların üçdə birindən çoxunun yaşıl sahələrə daha tez-tez getdiyi aşkar edilib.

Məhdudiyyətlər götürüldükdən sonra parklar və məşələrə insanlar daha çox üstünlük verdilər. İnsanların 63%-i təbiəti qorumağın və inkişaf etdirməyin geləcəkdə prioritet olduğunu söylədi. Kənd sahələrimiz və yaşıl sahələrimiz artan təzyiqlə qarşı-qarşıyadır, lakin koronavirus virusu bize kəndlərin insanlar üçün bu qərədə vacib olduğunu xatırlatdı.

İnsanların yaşıl sahələrə daha çox getməsi sağlamlığın və rifahın faydalardandır. Qapanmalar olunduqdan sonra onları qorumaq və inkişaf etdirməyin insanlar və hökmətlər üçün nə qədər vacib olduğunu bir daha gördük.

Şəhər ərazilərimizi yaşıllaşdırmaq, xüsusən daha sıx məskunlaşmış ərazilərdə ağac əkmək, ümumiyyətlə da ha sağlam olmağımıza kömək edə biler. ABŞ-da edilən son bir araşdırımda 2025-ci ilədək şəhər boyu ağac örtüyünün 30%-ə çatdırılması üçün həyata keçirilən bir plan hazırlanırdı.

Ağacların rifahımıza təsirinə baxmaq üçün fiziki fəaliyyətin olmaması, havanın çirkənmesi, səs-küy, istilik və yaşıl sahələrin daha az olması səbəbi ilə qarşışı alınan ölümləri ölçündü. Tədqiqat nəticəsində, şəhərlərdə ağac örtüyünün artırılmasının "bütün küçələrdə ilə 400 ölümün 30% nisbetində qarşısını ala biləcəyini" və dənəşmiş sosial-iqtisadi vəziyyətə sahib bölgələr üçün xüsusi yaxşı nəticələrə sahib olduğu məlum oldu.

Aparıcı tədqiqatçı Michelle Kondo bu fikirləri bildirib: "Son həftələrdə bir çox şəhər sakinlərinin karantin şərtləri ilə qarşılaşıqları üçün ictimai yaşıl sahələrə artan ehtiyacı olduğunu gördük".

Michelle Kondo "sosial məsafə saxlamaq tövsiyələri-

Ronaldo Sportinqə qayıdır?

nə diqqət yetirmək çox vacib olsa da, gəzintiye çıxanda parklarda və meşələrdə vaxt keçirmek zehni və fiziki sağlamlığını qorumaq üçün əsas şərtdir"-dəyə, fikrini ifadə edib.

Bağçaların salınmasına artan təbəbat nədir? İctimai yerlərin yaşıllaşdırılmasından başqa insanlar uzun müddət təcriddə olduğu üçün getdikcə öz bağları olan evlər axtarırlar. Bağları olan evlərin axtarışı pandemiya dövründə 93% artıb. Terraslar kimi daha az ənənəvi açıq məkanlara sahib mülklər də son dövrlərdə daha

Yaşıl sahələrə artan ehtiyac

çoq diqqət çəkir. Pandemiyadan əvvəl insanların açıq məkandan daha çox böyük otaqlı evlərə üstünlük verirdilər. İndi bunun əks tendensiyası ortaya çıxb. Qapanmalar tətbiq olunduqdan sonra insanların daha çox yeni bir ev axtarışında olduqları ortaya çıxb.

Dünyanı bürüyen koronavirus şoku bizi həyatımızı tamamilə yenidən qiymətləndirməyə məcbur etdi. Pandemiya zamanı geniş yaşıl sahələrin şəhər sakinlərinin zehni və fiziki sağlamlığı üçün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu görüldü. Bugün pandemiya qarşısında görülen tədbirlər və ictimai sahələrin istifadəsində edilən ilk dəyişikliklər onu göstərir ki, daha uyğun davamlı şəhərlərin hazırlanması lazımdır.

Qönçə Quliyeva

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müellifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Ses" in komputer mərkəzində yığılın, sahifələrin "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur.
Qəzetdə AzərTAc, SIA informasiya agentliyklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertesindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 4600

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

**DİN açıqladı:
26 cinayətin üstünü "isti izlər"lə açıblar**

Daxili işlər Nazirliyi (DİN) mayın 3-də qeydə alınmış cinayət və hadisələr haqqında statistik məlumatları açıqlayıb. DİN-in mətbuat xidmətindən SIA-ya bildirilər ki, respublikanın daxili işlər orqanları ötən gün ərzində töredilmiş 26 cinayətin üstünü "isti izlər"lə açıblar.

Əvvəlki dövrlərdə bağlı qalmış 12 cinayətin açılması təmin olunub. Axtarışda olduğuna görə ümumilikdə 36 nəfər, o cümlədən borlu şəxs qismində axtarılan 22 nəfər saxlanılırlaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib. Gün ərzində nar-kotiklə əlaqəli 14 fakt müəyyənəşdirilib, cinayət töretmək də şübhəli bilinən 27 nəfər saxlanılıb.

BNA-dan hava şəraiti ilə bağlı XƏBƏRDARLIQ!

Baki Nəqliyyat Agentliyi (BNA) bu gün baş verəcək qeyri-sabit hava şəraiti ilə bağlı hərəkət iştirakçılarına xəbər-darlıq edib.

Agentlikdən SIA-ya verilən məlumatda bildirilir ki, mayın 5-i tarixində müşahidə ediləcək güclü küləkli hava şəraiti ilə əlaqədar hərəkət iştirakçılarını diqqətli və ehtiyatlı olmağa çağırıraq: "Sərnişinlərdən xahiş edirik ki, dayanacaq pavilonlarında avtobus gözləyərkən diqqətli olsunlar. Həmçinin, Nəqliyyat Məbadilə Mərkəzlərinin ərazisində və digər yerlərdə yolun hərəkət hissələrinə çıxmamalı, yaınız müəyyən edilmiş dayanacaq məntəqələrindən avtobuslara minib-düşməli, yolun qarşı tərəfinə keçərkən müəyyən olunan piyada keçidlərindən istifadə etmələri tövsiyə edilir. Sürűcülər isə tövsiyə edirik ki, hərəkətdə olarkən yollarda müəyyən edilən süret həddine və yol nişanlarının tələblərinə riayət etsinlər".

